

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VI. 185.



# SINNESSYKEASYLENE'S VIRKSOMHET

1917.

*(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1917.)*

---

Efter de fra asylene innkomne årsberetninger

utgitt av

MEDISINALDIREKTØREN.



KRISTIANIA,

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1920.

Pris: Kr. 1.00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VI.  
(Statistique Officielle de la Norvège, série VI.)

Trykt 1917:

- Nr. 91. Norges sparebanker 1915. (*Caisses d'épargne.*)
- 92. Kreaturholdet 30 september 1916. (*Bétail, le 30 septembre 1916.*)
- 93. Arbeidslønninger 1915. (*Gages annuels des domestiques et salaires des ouvriers.*)
- 94. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1914. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 95. Norges bergverksdrift 1915. (*Mines et usines.*)
- 96. Veterinærvesenet og kjøtkontrollen 1915. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 97. Norges handel 1915. (*Commerce.*)
- 98. Fængselsstyrelsens aarbok 1913. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1913.*)
- 99. Forsømte og forbryderske barn i Norge. (*Enfants moralement abandonnés et enfants criminels en Norvège.*)
- 100. Norges kommunale finanser 1913/14. (*Finances des communes.*)
- 101. De offentlige jernbaner 1915/16. (*Chemins de fer publics.*)
- 102. Norges telegrafvæsen 1915/16. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)
- 103. Norges skibsfart 1915. (*Navigation.*)
- 104. Jordbruk og fædrikt 1911—15. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 105. Dyrtidens virkninger paa levevilkårene. 1ste del. (*Effets de la cherté des vivres sur les conditions d'existence. 1ère partie.*)
- 106. Forsikringselskaper 1915. (*Sociétés d'assurances.*)
- 107. Ulykkesforsikringen 1914. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 108. De spedalske i Norge 1911—1915. (*Rapport sur les lépreux en Norvège pour les années 1911—1915.*)
- 109. Sindssykeasylenes virksomhet 1915. (*Hospices d'aliénés.*)
- 110. Kommunevalgene 1916. (*Elections en 1916 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 111. Folkemængdens bevægelse 1915. (*Mouvement de la population.*)
- 112. Norges postvæsen 1916. (*Statistique postale.*)
- 113. Kriminalstatistik 1913 og 1914. (*Justice criminelle.*)
- 114. Skiftevesenet samt overformynderiene 1915. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 115. Norges fiskerier 1915. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 116. Private aktiebanker 1916. (*Banques privées par actions.*)
- 117. Fængselsstyrelsens aarbok 1914. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1914.*)
- 118. Norges sparebanker 1916. (*Caisses d'épargne.*)
- 119. Fiskerforsikringen 1916. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 120. Norges Skibsfart 1916. (*Navigation.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VI. 185.



# SINNESSYKEASYLENE'S VIRKSOMHET

1917.

*(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1917.)*

---

Efter de fra asylene innkomne årsberetninger

utgitt av

MEDISINALDIREKTØREN.



KRISTIANIA.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1920.

For årene 1899--1903 se Norges Offisielle Statistikk rekke IV, senest nr. 105.

For årene 1904—1916 se Norges Offisielle Statistikk, senest rekke VI, 166.

## Indholdsfortegnelse.

	Side
Indledning, oversigt over sykepladsene m. v. paa de norske sindssykeasyler .....	1
Oversigt over antallet av de paa sindssykeasylerne behandlede, middelbelæg og antal forpleiningsdage (tab. I) .....	6-7
Ialt behandlet (tab. II) .....	8-9
Indkommet (tab. III) .....	10-11
Utskrevet helbredet (tab. IV) .....	12-13
Utskrevet i bedret tilstand (tab. V) .....	12-13
Utskrevet uhelbredet (tab. VI) .....	14-15
Døde (tab. VII) .....	16-17
Sygdomsform og behandlingens utfald for alle asylsindssyke (tab. VIII) .....	18-19
Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, utgaaede og døde til de paa hvert asyl tilsammen behandlede (tab. IX) .....	18-19
De indkomnes hjemstavn (tab. X) ..	20-23
De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen (tab. XI) .....	23
Alder, i hvilken de første symptomer ytre sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XII) ..	24
Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tab. XIII) .....	25
De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn (tab. XIV) .....	26
Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XV) .....	27
De opgivne aarsaker til sindssygdом hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XVI) .....	28-31
Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling (tab. XVII) .....	32-33
Interkurrente sygdomme paa asylene (tab. XVIII) .....	34-35
De opgivne dødsarsaker hos de paa asylene døde (tab. XIX) .....	36-37

## Table des matières.

	Page
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1916 .....	1
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien (tab. I) ..	6-7
Nombre des aliénés traités dans les hospices (tab. II) .....	8-9
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (tab. III) .....	10-11
Nombre des sorties en état de guérison (tab. IV) .....	12-13
Nombre des sorties en état d'amélioration (tab. V) .....	12-13
Nombre des sorties en état de non guérison (tab. VI) .....	14-15
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (tab. VII) .....	16-17
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (tab. VIII) ..	18-19
Rapport du nombre des sorties et décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices (tab. IX) ..	18-19
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (tab. X) .....	20-23
Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XI) .....	23
L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XII) ..	24
Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIII) .....	25
Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIV) .....	26
État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XV) .....	27
Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVI) .....	28-31
Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVII) .....	32-33
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (tab. XVIII) ..	34-35
Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (tab. XIX) .....	36-37

	Side		Page
Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene (tab. XX) .....	38-39	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices (tab. XX) .....	38-39
Oversigt over anvendelse av isolation og mekaniske tvangsmidler (tab. XXI) .....	40-41	Relevé de l'application de reclusion (tab. XXI) .....	40-41
Utdrag av regnskapene (tab. XXII) .....	42-45	Tableau des recettes et des dépenses (tab. XXII) .....	42-45

### Almindelig oversigt.

#### I. Asylene.

	Side
Belægget, utvidelser, forbedringer m. m. ....	46
Sundhetstilstanden .....	49
Kostholdet .....	50

#### II. Patientene.

Behandling m. m. ....	51
Arbeidsevirsomheten .....	52
De sykes oppmuntring og adspredelse; gudstjeneste .....	53
Ulykkestilfælde .....	54
Syke i familjepleie under asylenes tilsyn .....	55
Dødsfald. Sektionsfund .....	56
Utgaat efter avgit erklæring ikke sindssyk .....	57

III. Personalet. ....	59
-----------------------	----

## Oversigt over sindssykeasylenes virksomhet 1917.

Tallet paa sindssykeasyler ved aarets utgang var 21 med ialt 3 799 sykeplasser.

Asylene var:

**Gaustad**, statsasyl ved Kristiania, med 330 plasser<sup>1)</sup>, halvdelen for hvert kjø.

**Eg**, statsasyl i Kristiansand, med 260 plasser, halvdelen for hvert kjø.

**Rotvold**, statsasyl ved Trondhjem, med 275 plasser<sup>2)</sup>, 145 for mænd, (hvorav 15 i landbrukskolonien) og 130 for kvinder.

**Rønvik**, statsasyl ved Bodø, med 230 plasser, halvdelen for hvert kjø. Hertil kommer 22 plasser i landbrukskolonien.

**Dikemark**, Kristiania kommunale asyl i Asker med 484 plasser, 233 for mænd og 251 for kvinder.

**Blakstad**, Akershus amtskommunes asyl i Asker, med 147 plasser, 80 for mænd og 67 for kvinder.

**Veum**, Smaalenenes amtskommunes asyl i Glemmen, med 200 plasser, 110 for mænd og 90 for kvinder.

**Sanderud**, Hedemarkens amtskommunes asyl i Stange med 211 plasser, 120 for mænd og 91 for kvinder.

**Prestsæter**, Kristians amtskommunes asyl i Vestre Toten, med 171 plasser, 86 for mænd og 85 for kvinder.

**Bratsberg amtskommunes asyl** i Solum med 181 plasser, 107 for mænd og 74 for kvinder.

**Kristiansands kommunale asyl** med 32 plasser, 13 for mænd og 19 for kvinder.

**Dale**, Stavanger amtskommunes og Stavanger bys asyl i Hetland, med 196 plasser, halvdelen for hvert kjø. Hertil kommer 9 plasser i kolonibygningen.

**Valen**, Søndre Bergenhus amtskommunes asyl i Fjelberg, med 181 plasser, 101 for mænd og 80 for kvinder.

**Neevengaarden**, kommunalt asyl i Bergen, med 322 plasser, 126 for mænd og 196 for kvinder.

**Rosenbergs asyl**, kommunalt, i Bergen, med 120 plasser, kun for mænd.

**Opdøl**, Romsdals amtskommunes asyl i Bolsø, med 110 plasser, halvdelen for hvert kjø.

**Trondhjems hospitalstiftelses asyl**, kommunalt med 82 plasser.

**Oslo hospitals asyl** i Kristiania med 63 plasser, kun for kvinder.

<sup>1)</sup> Budgettert tal 351.

<sup>2)</sup> I regulativ av 12te november 1907 er tallet paa plasser fastsat til 265.

**Dr. Dedichens asyl**, privat, ved Kristiania, med 58 plasser, halvdel for hvert kjønn.

**Møllendal asyl**, privat, ved Bergen, med 80 plasser, 45 for mænd og 35 for kvinder.

**Kriminalasylet** i Trondhjem kan motta ca. 35 patienter, kun mænd.

Aar.	For første gang i et norsk asyl indlagte syke.	Belæg pr. 31te decbr.	Sykeplasser pr. 31te decbr.	Middeltal av daglig forpleiede syke.	Gjennemsnitlig utgift pr. patient pr. dag <sup>1)</sup> .
					Kr.
1908 .....	744	2 518	2 551	2 458	} 1.39
1909 .....	747	2 679	2 667	2 600	
1910 .....	760	2 805	2 858	2 738	
1911 .....	720	2 957	2 918	2 899	} 1.41
1912 .....	776	3 076	2 941	3 016	
1913 .....	829	3 318	3 568	3 146	} 1.46
1914 .....	925	3 767	3 768	3 564	
1915 .....	948	3 958	3 768	3 886	
1916 .....	966	4 031	3 799	4 017	1.76
1917 .....	792	4 057	3 799	4 068	2.31

Tabel I gir en oversigt over *asylenes virksomhet*, behandlingens utfald, forpleiningsdagens tal m. m. I 1917 indlagdes 1187 <sup>2)</sup> mot 1392 i 1916 og 1399 i 1915. Forholdet av indlæggelser til tallet paa sykeplasser for alle asylter (3 799) utgjorde 31.2 pct. og var for hvert asyl følgende:

Dedichens ..	110.0 pct.	Neevengaarden .....	28.9 pct.
Rotvold .....	45.8 «	Dikemark .....	25.2 «
Opdøl ..	44.5 «	Sanderud .....	23.2 «
Rønvik .....	43.7 «	Valen ..	23.2 «
Gaustad .....	38.8 «	Bratsbergs ..	16.6 «
Prestsæter .....	38.0 «	Trondhjems .....	12.2 «
Møllendal .....	36.2 «	Rosenbergs ..	11.7 «
Veum .....	35.5 «	Kristiansands .....	9.4 «
Dale .....	35.1 «	Kriminalasylet .....	8.6 «
Oslo ..	31.7 «	Blakstad .....	5.4 «
Eg .....	30.4 «		

Procentforholdet av mænd og kvinder sees av følgende sammenstilling:

	Mænd	Kvinder.
Tilbakeiggende fra 1916 .....	52.1 pct.	47.9 pct.
Indkommet i 1917 .....	50.1 «	49.9 «
Tilsammen behandlet .....	51.6 «	48.4 «
Utgaat og død .....	49.1 «	50.9 «
Tilbakeiggende ved utgangen av 1917 .....	52.4 «	47.6 «

<sup>1)</sup> Utregnet efter opgavene fra statens og de kommunale asylter.

<sup>2)</sup> Se anmerkningen paa tabel I for dette og de nærmest foregaaende aar.



Forholdet av tilbakeliggende, indkomne, utgaaede og døde til alle behandlede ved de enkelte asyler sees av tabel IX.

Av de «*utgaaede*» og «*døde*» utskreves 16.5 pct. helbredet, 24.5 pct. bedret, 29.3 pct. uhelbredet, 0,7 pct. efter avgit erklæring og 29.0 pct. døde.

*Forpleiningsdagens tal* utgjorde 1 484 823 eller gjennemsnittlig for hver av alle behandlede 284.4 dage (i 1916 274.9, i 1915 274.6 dage).

*Middeltallet av daglig behandlede syke* var 4 068 (i 1916 4 017, i 1915 3 886). For det offentliges regning forpleiedes 86.3 pct., for privates 13.7 pct.

*Sundhetstilstanden* har gjennomgaaende været god; de meldte interkurrente sygdomme vil sees av tabel XVIII.

*Dødsarsakene og de dodes alder* sees av tabel XIX. Den hyppigste dødsarsak var tuberkulose, som foraarsaket 26.8 pct. av alle dødsfald; dernæst paralysis generalis 11.3 pct., alderdomssvakhet 7.4 pct. og lungebetændelse 6.5 pct.

Tabel XI<sup>1)</sup> viser *alderen* hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

7.2 pct. var under	20 aar.	13.0 pct. var mellem	50—60 aar.
25.4 « « mellem	20—30 «	6.8 « « —	60—70 «
24.1 « « —	30—40 «	3.9 « « —	70—80 «
18.1 « « —	40—50 «	1.5 « « —	80—90 «

Tabel XII<sup>1)</sup> viser *alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig* Saavel i denne som i den foregaaende tabel er sygdommens art opgit.

5.2 pct. var under	15 aar.	8.6 pct. var mellem	40—45 aar.
9.2 « « mellem	15—20 «	5.2 « « —	45—50 «
12.2 « « —	20—25 «	9.8 « « —	50—60 «
10.6 « « —	25—30 «	5.2 « « —	60—70 «
11.2 « « —	30—35 «	3.5 « « over	70 «
8.6 « « —	35—40 «	9.6 « « ukjendt.	

*Sygdommens varighet* (tabel XIII<sup>1)</sup> var for:

40.9 pct. under	$\frac{1}{2}$ aar.
12.8 « —	$\frac{1}{2}$ —1 «
10.8 « —	1—2 «
28.6 « —	2 « og derover.
6.9 « —	ukjendt.

*De indkomnes hjemstavn* (tabel X) er opgit for 1 172. Av disse var 60.9 pct. fra landdistriktene, 37.7 fra byene; 1.4 pct. var hjemmehørende i utlandet. Av de for første gang i norsk asyl indkomne (tabel XIV<sup>1)</sup> var 60.7 pct. fra landdistriktene, 36.1 pct. fra byene, 1.8 pct. fra utlandet.

Med hensyn til *egteskapsforhold* (tabel XV<sup>1)</sup> var 58.8 pct. ugifte, 37.7 pct. gifte, 6.3 pct. i enkestand og 0.9 pct. fraskilte. 0.3 pct. var ukjendt.

<sup>1)</sup> Tabellene XI til og med XVII omfatter kun de for første gang i et norsk asyl indlagte.

En sammenstilling av de opgivne *aarsaker til sindssygdomb* (anamnestiske data) er gjort i tabel XVI<sup>1)</sup>. Av 790 er ingen årsak opgit for 348 eller 44.1 pct. Blandt de andre 442 anføres arvelig anlæg overhovedet hos 198 eller 44.8 pct., psykiske årsaker hos 67 eller 15.2 pct., senilitet hos 43 eller 9.7 pct., syfilis hos 42 eller 9.5 pct. og drik hos 23 eller 5.2 pct.

*Stand og stilling* (tabel XVII<sup>1)</sup>) er opgit for 752. Herav tilhørte:

27.1 pct.	Arbeiderstanden.
23.5 «	Bonde-, husmands- og inderststanden.
12.6 «	Tjenerstanden.
11.4 «	Haandverkerstanden.
8.2 «	Sjømandsstanden (fiskere etc.).
5.9 «	Handelsstanden.

*Arbeidsvirksomheten* blandt de sindssyke fremgaar av tabel XX. — Forholdet av arbeidende syke til middelbelægget (tabel I) var for alle asylere 43.1 pct. (derav mænd 57.0 pct., kvinder 43.5 pct.). — Ved hvert av asylene var forholdet følgende:

Kriminalasylet . . . . .	74.3 pct.	Valen . . . . .	47.5 pct.
Bratsbergs . . . . .	54.7 «	Opdøl . . . . .	46.9 «
Rønvik . . . . .	52.3 «	Oslo . . . . .	45.7 «
Prestsæter . . . . .	51.4 «	Eg . . . . .	43.5 «
Dale . . . . .	51.2 «	Neevengaarden . . . . .	42.1 «
Blakstad . . . . .	51.0 «	Møllendal . . . . .	39.0 «
Trondhjem . . . . .	50.5 «	Gaustad . . . . .	33.9 «
Sanderud . . . . .	50.0 «	Dikemark . . . . .	27.6 «
Veum . . . . .	48.7 «	Rosenbergs . . . . .	23.1 «
Rotvold . . . . .	48.3 «	Kristiansand . . . . .	22.9 «

Bruk av *isolation og mekaniske tvangsmidler* sees av tabel XXI.

I tabel XXII meddeles et utdrag av regnskapene fra statens og de kommunale asylere.

Direktørene eller bestyrerne for asylene var: Dr. med. H. Evensen (Gaustad). H. Platou (Eg). O. Sollied (Rotvold). T. Dahle (Rønvik). Dr. med. H. Holm (Dikemark). A. Horne (Blakstad). H. Lund (Veum). C. Wefring (Sanderud). Ph. Hansteen (Prestsæter). J. Henrichs (Bratsbergs). K. Klaussen (Kristiansands). C. Wingard (Dale). E. Støren (Valen). H. Arnesen (Neevengaarden). Dr. med. C. Looft (Rosenbergs). D. Dahl (Opdøl). J. Widerøe<sup>2)</sup> (Trondhjems). L. Aall (Oslo). H. Dedichen (Dedichens). E. Martens (Møllendal).

Av deres beretninger for hvert enkelt asyl leveres i det følgende et samlet utdrag.

<sup>1)</sup> Se foregaaende side.

<sup>2)</sup> Ogsaa bestyrer av Kriminalasylet.

**Tabeller.**

Tabel I. Oversigt over tallet paa de

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbakeleggende 1/1 1917.			Indkommet i 1917.			Tilsammen behandlet i 1917.			Ut-					
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		helbredet.			bedret.		
		M.	K.		M.	K.		M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
Gaustad .....	348	187	161	128	59	69	476	246	230	10	3	7	31	15	16
Eg .....	302	157	145	79	43	36	381	200	181	28	17	11	10	5	5
Rotvold .....	291	143	148	126	62	64	417	205	212	16	8	8	31	13	18
Rønvik .....	306	167	139	110	58	52	416	225	191	13	7	6	33	15	18
Dikemark .....	514	247	267	122	68	54	636	315	321	13	6	7	26	12	14
Blakstad .....	141	73	68	8	5	3	149	78	71	1	-	1	2	2	-
Veum .....	201	105	96	71	35	36	272	140	132	18	3	15	6	3	3
Sanderud .....	231	135	96	49	21	28	280	156	124	12	4	8	23	13	10
Prestsæter .....	195	107	88	65	28	37	260	135	125	16	6	10	18	11	7
Bratsbergs .....	193	114	79	30	19	11	223	133	90	11	6	5	-	-	-
Kristiansands .....	31	13	18	3	1	2	34	14	20	-	-	-	-	-	-
Dale .....	208	105	103	72	38	34	280	143	137	9	4	5	16	8	8
Valen .....	198	100	98	42	23	19	240	123	117	2	2	-	10	5	5
Neevengarden .....	313	126	187	93	48	45	406	174	232	20	9	11	31	16	15
Rosenbergs .....	114	114	-	14	14	-	128	128	-	-	-	-	3	3	-
Opdøl .....	122	59	63	49	22	27	171	81	90	9	2	7	13	6	7
Trondhjems .....	89	47	42	10	4	6	99	51	48	-	-	-	-	-	-
Oslo .....	67	-	67	20	-	20	87	-	87	3	-	3	6	-	6
Dedichens .....	49	22	27	64	26	38	113	48	65	8	4	4	25	13	12
Møllendal .....	87	47	40	29	17	12	116	64	52	3	1	2	1	1	-
Kriminalasylet .....	33	33	-	3	3	-	36	36	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	4 033	2 101	1 932	1 187	594	593	5 220	2 695	2 525	192	82	110	285	141	144

1) Som privat forpleiede skulde kun opføres de, for hvem utgiftene utredes av vedkommende

2) Blandt de indkomne er opført 7 som var blitt flyttet fra et andet asyl og 3 som var blitt

## paa sindssykeasylene behandlede.

hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

gaat									Tilsammen utgaat og død.			Tilbake­liggende <sup>31/12</sup> 1917.			Middelbelæg.	Forpleiningsdage.	Av hele belægget for­ pleides for privat regning. 1)
uhelbredet.			efter avgit erklæring.			Døde.											
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Middelbelæg.	Forpleiningsdage.	Av hele belægget for­ pleides for privat regning. 1)
	M.	K.		M.	K.		M.	K.		M.	K.		M.	K.			
64	32	32	2	2	-	32	15	17	139	67	72	337	179	158	345.5	126 122	145
33	23	10	1	1	-	19	7	12	91	53	38	290	147	143	294.5	107 486	70
49	21	28	1	1	-	29	15	14	126	58	68	291	147	144	293.3	107 049	70
14	9	5	1	1	-	27	16	11	88	48	40	328	177	151	319.3	116 546	10
33	13	20	-	-	-	26	18	8	98	49	49	538	266	272	525.9	191 943	13
-	-	-	-	-	-	7	2	5	10	4	6	139	74	65	140.6	51 306	5
15	7	8	-	-	-	23	14	9	62	27	35	210	113	97	208.3	76 034	21
2	1	1	-	-	-	13	3	10	50	21	29	230	135	95	234.0	85 410	33
15	11	4	1	1	-	19	6	13	69	35	34	191	100	91	195.6	71 399	24
12	6	6	-	-	-	11	7	4	34	19	15	189	114	75	194.2	70 898	27
-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	32	14	18	31.5	11 514	-
19	11	8	-	-	-	23	10	13	67	33	34	213	110	103	209.9	76 600	33
14	7	7	1	1	-	15	9	6	42	24	18	198	99	99	196.9	71 880	13
30	11	19	-	-	-	20	8	12	101	44	57	305	130	175	308.3	112 515	62
2	2	-	-	-	-	12	12	-	17	17	-	111	111	-	113.7	41 486	3
1	1	-	2	2	-	14	6	8	39	17	22	132	64	68	129.2	47 166	10
6	2	4	-	-	-	11	5	6	17	7	10	82	44	38	86.6	31 621	5
5	-	5	-	-	-	6	-	6	20	-	20	67	-	67	69.8	25 491	53
18	5	13	-	-	-	11	5	6	62	27	35	51	21	30	50.5	18 448	113
7	3	4	-	-	-	15	12	3	26	17	9	90	47	43	87.2	31 846	5
2	2	-	-	-	-	1	1	-	3	3	-	33	33	-	33.1	12 063	-
341	167	174	9	9	-	336	171	165	1161	570	591	4 057	2 125	1 932	4 068	1484 823	715

sykes paarørende eller ved legatmidler.  
indlagt 2 ganger i aarets løp.

Tabel II. Ialt behandlet.  
 Nombre des aliénés traités dans les hospices.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Røn-vik.		Dike-mark.		Blak-stad.		Veum.		Sande-rud.		Prest-sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																		
Melancholia.....	479	168	311	18	27	14	48	28	41	15	22	10	20	3	2	14	37	1	-	16	33
Mania.....	186	71	115	10	17	9	15	6	14	2	4	2	4	-	2	7	8	-	-	9	11
Amentia.....	69	27	42	1	1	3	3	-	8	-	4	9	16	-	3	1	-	2	-	1	-
Dementia.....	3 179	1 685	1 494	137	133	110	77	127	110	153	120	199	216	49	36	83	71	107	77	67	46
Paranoia.....	175	117	58	5	3	25	12	16	6	2	2	12	2	2	-	4	1	6	1	14	16
Insania periodica....	389	127	202	7	3	15	13	7	6	6	17	24	21	2	5	-	3	5	29	3	3
— epileptica.....	118	84	34	6	1	3	-	1	5	13	6	3	1	5	-	7	4	7	2	10	2
— hysterica.....	99	4	95	1	18	-	7	-	5	-	7	1	10	-	10	-	2	-	5	-	4
— hypochondrica....	21	16	5	3	2	-	-	1	-	1	-	3	2	-	-	-	-	3	-	2	1
— degenerativa....	161	101	60	16	11	8	3	5	5	4	3	25	19	9	8	-	2	3	1	1	-
— neurasthenica....	17	8	9	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Alcoholismus.....	52	40	2	4	-	1	-	-	-	4	-	5	1	-	-	7	-	2	-	2	-
Paralysis generalis...	94	73	21	18	3	4	-	4	3	2	-	18	6	-	-	4	-	1	-	1	-
Vitia org. cerebri....	16	11	5	2	1	-	-	-	1	1	-	2	1	-	-	-	-	1	1	2	1
Idiotia (imbecillitas) ..	215	143	72	11	10	7	3	7	5	20	6	2	2	8	5	13	4	18	8	6	6
Til observation.....	19	19	-	7	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ikke sindssyk.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5 220	2 695	2 525	246	230	200	181	205	212	225	191	315	321	78	71	140	132	156	124	135	125

Tabel II (forts.).

Sygdom.	Bratsbergs.		Kristiansands.		Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosenbergs.	Opdøl.		Trondhjem.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.		Krimi-nal-asylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia.....	7	6	-	-	2	13	9	2	5	9	2	3	6	1	6	15	13	20	6	4	1
Mania.....	1	2	-	-	2	8	4	4	3	4	1	1	4	1	8	8	4	2	9	8	-
Amentia.....	-	1	-	-	3	1	-	-	5	2	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1
Dementia.....	95	56	11	18	107	97	79	84	113	169	94	54	52	<sup>2)</sup> 36	34	48	<sup>3)</sup> 10	13	41	37	13
Paranoia.....	3	-	1	1	3	1	2	-	2	7	15	1	1	-	-	2	1	2	2	1	1
Insania periodica.....	12	21	-	-	11	8	8	16	6	21	1	3	11	3	1	1	10	22	1	1	3
— epileptica.....	1	1	-	1	4	1	5	1	6	3	5	6	4	1	1	-	-	-	-	1	1
— hysterica.....	-	-	-	-	1	2	-	5	-	6	-	1	3	-	2	6	-	3	-	-	-
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
— degenerativa..	-	-	-	-	-	1	3	-	9	3	2	2	1	3	2	-	<sup>4)</sup> 2	1	2	-	7
— neurasthenica.	1	-	-	-	3	1	2	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Alcoholismus.....	2	-	-	-	-	-	-	-	8	-	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	1	-	-	-	2	3	3	-	8	4	-	-	2	1	-	-	6	-	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	8	3	2	-	5	1	7	5	3	2	4	7	3	5	2	5	1	2	3	-	6
Til observation.....	<sup>1)</sup> 2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ikke sindssyk.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	133	90	14	20	143	137	123	117	174	232	128	81	90	51	48	87	48	65	64	52	36

<sup>1)</sup> Derav 1 med ubestemt sindssygdom.

<sup>2)</sup> — dem. sen. 2 mænd og 2 kvinder.

<sup>3)</sup> — - 1 - 2 -  
— - sec. 2 -

— - præcox 8 - 4 -

— - paran. 1 - 5 -

<sup>4)</sup> Meldt under diagnosen «katatoni».

Tabel III. Indkommet.  
 Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rot- vold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.		Prest- sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																		
Melancholia .....	163	56	107	2	11	6	14	12	15	5	7	1	-	-	-	3	12	-	-	8	12
Mania .....	78	32	46	3	7	2	4	5	8	1	1	-	1	-	1	4	3	-	-	3	5
Amentia .....	37	20	17	1	1	2	1	-	2	-	3	5	5	-	-	1	-	2	-	1	-
Dementia .....	571	300	271	29	36	18	11	34	28	34	24	36	31	3	2	15	15	13	15	10	11
Paranoia .....	16	8	8	-	-	2	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	2	1	1	2
Insania periodica .....	104	46	58	1	-	7	4	1	1	4	7	14	6	-	-	-	-	-	9	-	1
— epileptica .....	29	19	10	1	-	-	-	-	1	3	4	-	-	2	-	3	2	1	-	1	2
— hysterica .....	27	-	27	-	4	-	1	-	2	-	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2
— hypochondrica .....	7	4	3	1	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
— degenerativa .....	26	10	16	1	2	-	-	1	2	2	3	2	4	-	-	1	-	-	-	-	-
— neurasthenica .....	8	3	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Alcoholismus .....	9	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	1	-
Paralysis generalis .....	49	38	11	10	2	3	-	2	1	2	-	9	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Vitia org. cerebri .....	6	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
Idiotia (imbecillitas) .....	40	29	11	3	3	2	-	3	2	5	-	-	-	-	5	2	-	1	1	1	-
Til observation .....	16	16	-	6	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ikke sindssyk .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 187	594	593	59	69	43	36	62	64	58	52	68	54	5	3	35	36	21	28	28	37



Tabel III (forts.).

Sygdom.	Bratsbergs.		Kristiansands.		Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosenbergs.	Opdøl.			Trondhjemms.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.		Krimi-nal-asylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	
Melancholia .....	2	4	-	-	2	5	2	-	4	4	-	2	4	-	1	3	7	14	-	1	-	
Mania .....	1	-	-	-	1	1	1	1	3	3	-	1	2	-	-	2	2	2	5	5	-	
Amentia .....	-	1	-	-	3	1	-	-	5	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Dementia .....	11	2	1	2	21	18	12	12	23	21	11	12	14	3	4	12	4	8	9	5	1	
Paranoia .....	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Insania periodica .....	2	4	-	-	6	2	3	2	1	7	-	-	3	-	-	1	7	11	-	-	-	
— epileptica .....	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
— hysterica .....	-	-	-	-	-	1	-	3	-	3	-	-	2	-	-	-	-	1	-	1	-	
— hypochondrica .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— degenerativa .....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	-	
— neurasthenica .....	-	-	-	-	1	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Alcoholismus .....	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Paralysis generalis .....	-	-	-	-	1	3	1	-	5	1	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	
Vitia org. cerebri .....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Idiotia (imbecillitas) ..	1	-	-	-	2	-	1	1	1	-	-	1	-	-	1	-	1	1	1	-	2	
Til observation .....	<sup>1)</sup> 1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ikke sindssyk .....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilsammen	19	11	1	2	38	34	23	19	48	45	14	22	27	4	6	20	26	38	17	12	3	

<sup>1)</sup> Ubestemt sindssygdom.

Tabel IV. Ut-  
Nombre des sorties

Sygdom.	Alle asyler.			Gautstad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Kv.	M.	K.	
		M.	K.														
Melancholia .....	55	21	34	1	1	3	3	5	3	3	3	-	1	-	-	-	10
Mania .....	38	13	25	-	3	5	2	1	4	-	-	-	-	1	1	-	5
Amentia .....	24	13	11	-	-	1	1	-	1	-	1	5	6	-	-	-	-
Dementia .....	18	13	5	-	-	2	2	2	-	3	2	-	-	-	-	-	-
Insania periodica .....	33	14	19	-	-	6	3	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
— hysterica .....	10	-	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa .....	4	1	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica .....	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus .....	5	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Ikke sindssyk .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	192	82	110	3	7	17	11	8	8	7	7	6	7	1	3	15	-

<sup>1)</sup> Manisk depression.

Tabel V. Ut-  
Nombre des sorties en

Sygdom.	Alle asyler.			Gautstad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike- mark.		Blak- stad.
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
		M.	K.											
Melancholia .....	46	18	28	1	2	2	2	5	7	-	4	-	1	-
Mania .....	18	6	12	1	2	-	-	1	3	-	-	-	-	-
Amentia .....	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia .....	121	72	49	10	8	1	2	7	2	7	7	5	9	1
Paranoia .....	5	2	3	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Insania periodica .....	43	16	27	-	-	2	-	-	-	-	4	4	-	-
— epileptica .....	5	4	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
— hysterica .....	12	2	12	-	4	-	-	-	3	-	2	-	-	-
— hypochondrica .....	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa .....	15	10	5	-	-	-	-	-	1	3	-	3	4	1
— neurasthenica .....	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Alcoholismus .....	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis .....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia org. cerebri .....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) .....	5	2	3	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Ialt	285	141	144	15	16	5	5	13	18	15	18	12	14	2

## skrevet helbredet.

en état de guérison.

Sanderud.		Prestsæter.		Bratsbergs.		Dale.		Valen.	Neeven-gaarden.		Opdøl.		Oslo.	Dedi-chens.		Møl-len-dal.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	3	5	1	-	1	1	1	-	1	-	2	-	3	4	-	-
-	-	2	3	-	-	1	2	1	-	-	1	3	-	-	-	1	2
1	-	-	-	-	1	1	-	-	4	1	-	1	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	1	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-
1	7	-	-	4	4	-	1	-	-	3	1	-	-	<sup>1</sup> ) 1	-	-	-
1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	1	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	8	6	10	6	5	4	5	4	9	11	2	7	3	4	4	1	2

## skrevet bedret.

état d'amélioration.

Veum.		Sanderud.		Prestsæter.		Dale.		Valen.	Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Opdøl.		Oslo.	Dedi-chens.		Møl-len-dal.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	
1	2	-	-	-	2	-	1	1	1	2	-	1	1	1	6	3	-	
-	-	-	-	-	-	1	4	1	-	2	-	-	-	-	2	1	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	
2	-	10	7	7	3	3	2	1	1	10	4	2	4	2	2	1	-	
-	-	1	-	1	-	4	1	2	2	1	6	-	1	3	-	7	-	
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
3	3	13	10	11	7	8	8	5	5	16	15	3	6	7	6	13	12	1

Tabel VI. Utskrevet uhelbredet.

Nombre des sorties en état de non guérison.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike- mark.		Veum.		Sande- rud.		Prest- sæter.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																
Melancholia.....	32	7	25	-	-	-	5	2	6	-	1	-	-	1	2	-	-	1	-
Mania.....	13	4	9	-	2	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Amentia.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	217	108	109	23	22	17	3	13	19	7	4	12	19	4	5	1	1	4	2
Paranoia.....	10	7	3	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	1
Insania periodica.....	11	5	6	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
— epileptica.....	7	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
— hysterica.....	5	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— degenerativa.....	7	5	2	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	11	9	2	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	25	12	13	3	7	2	-	2	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	341	167	174	32	32	23	10	21	28	9	5	13	20	7	8	1	1	11	4

Tabel VI (forts.).

Sygdom.	Bratsbergs.		Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Opdøl.	Trond- hjems.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.		Krimi- nal- asylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia.....	1	2	-	2	-	1	1	1	-	-	-	-	1	1	4	-	-	-
Mania.....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	1	2	-
Amentia.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	5	2	6	3	6	5	5	16	1	-	2	4	-	1	3	1	1	-
Paranoia.....	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	-	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
— epileptica.....	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— hysterica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— neurasthenica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	1	-	-	1
Ialt	6	6	11	8	7	7	11	19	2	1	2	4	5	5	13	3	4	2

Tabel VII. Døde.

Nombre des décès dans les hospices d'aliénés.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Røt- vold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	Kv.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																
Melancholia .....	24	6	18	1	1	1	-	-	5	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Mania .....	7	2	5	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia .....	7	3	4	1	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-
Dementia .....	201	95	106	2	11	4	11	10	5	9	7	9	4	2	5	6	6	1	8
Paranoia .....	5	3	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica .....	12	2	10	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1
— epileptica .....	11	8	3	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-
— hysterica .....	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica .....	2	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa .....	6	4	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus .....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis .....	39	30	9	7	-	-	-	2	2	1	-	6	3	-	-	4	-	-	-
Vitia org. cerebri .....	5	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Idiotia (imbecillitas) .....	13	9	4	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	2	2	-	-
Ialt	336	171	165	15	17	7	12	15	14	16	11	18	8	2	5	14	9	3	10

Tabel VII (forts.).

Sygdom.	Prest-sæter.		Brats-bergs.		Kri-stian-sands.	Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Opdøl.		Trond-hjems.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.		Krimi-nal-asylet.
	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia.....	1	3	-	2	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-
Mania.....	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Amentia.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	3	7	4	2	1	9	12	7	4	2	8	10	3	5	2	3	3	1	1	11	3	-
Paranoia.....	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	1	2	-	-	-
— epileptica.....	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1
— neurasthenica.....	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	1	-	1	-	-	1	1	1	-	3	2	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	6	13	7	4	2	10	13	9	6	8	12	12	6	8	5	6	6	5	6	12	3	1

Tabel VIII. Sygdomsform og behand-

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbage- liggende 1/1 1917.	Ind- kommet i 1917.	Ialt behandlet i 1917.	Ut-	
				hel- bredet.	bedret.
Melancholia.....	316	163	479	55	46
Mania.....	108	78	186	38	18
Amentia.....	32	37	69	24	3
Dementia.....	2 609	571	3 179	18	121
Paranoia.....	156	16	175	-	5
Insania periodica.....	226	104	329	33	43
— epileptica.....	90	29	118	-	5
— hysterica.....	73	27	99	10	12
— hypochondrica.....	14	7	21	1	2
— degenerativa.....	135	26	161	4	15
— neurasthenica.....	9	8	17	3	2
Alcoholismus.....	33	9	42	5	5
Paralysis generalis.....	44	49	94	-	1
Vitia organica cerebri.....	10	6	16	-	2
Idiotia (imbecillitas).....	175	40	215	-	5
Til observation.....	3	1) 17	1) 20	1) 1	-
Ialt	4 033	1 187	5 220	192	285

1) Derav 1 ikke sindssyk.

Tabel IX. Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne,

Rapport du nombre des sorties et décès comparé

	Alle asyler.	Gau- stad.	Eg.	Rot- vold.	Røn- vik.	Dike- mark.	Blak- stad.	Venn.	Sande- rud.	Prest- sæter.
	pet.	pet.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pet.	pct.	pct.
Tilbakeliggende fra 1916	77.3	73.1	79.3	69.8	73.6	80.8	94.6	73.9	82.5	75.0
Indkommet i 1917.....	22.7	26.9	20.7	30.2	26.4	19.2	5.4	26.1	17.5	25.0
Utgaat helbredet.....	3.7	2.1	7.3	3.8	3.1	2.0	0.7	6.6	4.3	6.2
— bedret.....	5.5	6.5	2.6	7.4	7.9	4.1	1.3	2.2	8.2	6.9
— uhelbredet.....	6.5	13.4	8.7	11.8	3.4	5.2	-	5.5	0.7	5.8
— efter avgit erklæ- ring.....	0.2	0.4	0.3	0.2	0.3	-	-	-	-	0.3
Døde.....	6.4	6.7	5.0	7.0	6.5	4.1	4.7	8.5	4.6	7.3
Ialt utgaat og døde.....	22.3	29.1	23.9	30.2	21.2	15.4	6.7	22.8	17.8	26.5
Tilbakeliggende ved aarets utgang.....	77.7	70.9	76.1	69.8	78.8	84.6	93.3	77.2	82.2	73.5



## lingens utfald for alle asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaat			Tilbage- liggende <sup>31/12</sup> 1917.	Procentforhold til					
				alle for samme sygdom behandlede				alle	
uhel- bredet.	efter avgit er- klæring.	død.		hel- bredede.	bedrede.	uhel- bredede.	døde.	behand- lede.	ind- komne.
32	-	24	318	11.5	9.6	6.7	5.0	9.2	13.7
13	-	7	108	20.4	9.7	7.0	3.8	3.6	6.6
-	-	7	34	34.8	4.3	-	10.1	1.3	3.1
217	-	201	2 645	0.6	3.8	6.8	6.3	61.1	48.0
10	-	5	155	-	2.9	5.7	2.9	3.4	1.3
11	-	12	216	10.0	13.1	3.3	3.6	6.3	8.7
7	-	11	97	-	4.2	5.9	9.3	2.3	2.4
5	-	1	72	10.2	12.1	5.0	1.0	1.9	2.3
1	-	2	15	4.8	9.5	4.8	9.5	0.4	0.6
7	-	6	129	2.5	9.3	4.3	3.7	3.1	2.2
-	-	1	11	17.6	11.8	-	5.9	0.3	0.7
1	-	2	28	11.9	11.9	2.4	4.8	0.8	0.8
11	-	39	43	-	1.1	11.8	41.5	1.8	4.1
1	-	5	8	-	12.5	6.3	31.2	0.3	0.5
25	-	13	174	-	2.3	11.8	6.0	4.1	3.4
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
341	9	336	4 057						

## utgaaede og døde til de paa hvert asyl ialt behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Brats- bergs.	Kri- stian- sands.	Dale.	Valen.	Neeven- gaarden.	Rosen- bergs.	Opdøl.	Trond- hjems.	Oslo.	Dedi- chens.	Møllen- dal.	Kriminal- asylet.
pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
86.5	91.2	74.3	82.5	77.1	89.1	71.3	89.9	77.0	43.4	75.0	91.7
13.5	8.8	25.7	17.5	22.9	10.9	28.7	10.1	23.0	56.6	27.0	8.3
4.9	-	3.2	0.8	4.9	-	5.3	-	3.4	7.1	2.6	-
-	-	5.7	4.2	7.6	2.3	7.6	-	6.9	22.1	0.8	-
5.4	-	6.8	5.8	7.4	1.6	0.5	6.1	5.8	16.0	6.0	5.5
-	-	-	0.4	-	-	1.2	-	-	-	-	-
4.9	5.9	8.2	6.3	4.9	9.4	8.2	11.1	6.9	9.7	13.0	2.8
15.2	5.9	23.9	17.5	24.8	13.3	22.8	17.2	23.0	54.9	22.4	8.3
84.8	94.1	76.1	82.5	75.2	86.7	77.2	82.8	77.0	45.1	77.6	91.7

Tabel X. Hjemstavn for alle i aarets løp indkomne.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Ialt.	Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Vem.	Sanderud.	Prestseter.	Bratsbergs.	Kristiansands.	Dale.	Valen.	Neevegaarden.	Rosenbergs.	Opdøl.	Trondhjems.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.	Kriminalasylet.	
Bygdene i:																							
Akershus amt	41	24	-	-	-	5	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
Smaalenenes	62	2	-	-	-	5	-	49	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	7	2	-
Buskerud	34	25	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Jarlsberg og Larvik	22	21	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hedemarkens	59	5	-	1	-	1	-	-	44	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Kristians	64	-	-	-	-	1	-	-	2	57	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	-	-	-
Bratsberg	32	-	4	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-
Nedenes	25	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal	23	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Stavanger	49	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Søndre Bergenhus	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	3	-	-	-	-	2	10	-	-
Nordre Bergenhus	23	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	2	-	-	-	2	2	-	-
Romsdals	54	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	45	-	-	-	-	-	-
Søndre Trondhjems	43	-	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Nordre Trondhjems	33	-	-	27	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Nordlands	53	-	-	1	50	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	28	-	-	1	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Finmarkens	13	-	-	1	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Bygdene ialt	714	80	51	79	89	17	7	49	46	58	24	-	45	42	21	4	45	5	4	28	20	-	-

Byene:																					
Kristiania	140	19	1	-	-	88	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	5	23	-	-
Son	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	4	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	8	1	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikstad	6	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Fredrikshald	7	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	3	1	-
Hønefoss	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kongsberg	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horten	4	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Sandefjord	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Larvik	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Hamar	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	3	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	7	-	2	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Risør	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	5	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grimstad	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	11	-	7	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Haugesund	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
Bergen	82	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	68	-	7	-	-	-	-	2	3	-
Aalesund	7	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Molde	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kristiansund	8	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	-
Trondhjem	42	2	-	33	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	4	-	1	-	-
Stenkjær	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Levanger	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel X (forts.).

Hjemstavn.	Ialt.	Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestsæter.	Bratsbergs.	Kristiansands.	Dale.	Valen.	Neevengaarden.	Rosenbergs.	Opdøl.	Trondhjems.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.	Kriminalasylet.	
Tromsø .....	10	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hammerfest .....	3	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø .....	6	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vadsø .....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	8	-	-	-	-	-	-	-	<sup>1)</sup> 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<sup>2)</sup> 7	-	-	-	-
Byene ialt	442	39	28	46	21	95	1	19	3	6	6	3	27	-	71	10	4	4	15	36	8	-	
Fra Danmark .....	4	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
« Sverige .....	11	5	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
« Irland .....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uopgit, ukjendt, uten fast bosted .....	15	4	-	1	-	6	-	-	<sup>3)</sup> 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Ialt	1 187	128	79	126	110	122	8	71	49	65	30	3	72	42	93	14	49	10	20	64	29	3	

<sup>1)</sup> Opgivet: Fra by i Hedemarkens amt.  
<sup>2)</sup> — 4 fra byer i Akershus amt og 3 fra byer i Smaalenene.  
<sup>3)</sup> — «Utlandet».

Tabel XI. De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen.

Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Ialt.	Derav		Under 20 aar.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		Uopgit.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		Melancholia.....	132	48	83	2	3	8	16	8	19	9	22	15	19	4	2	2	2	-	-
Mania.....	57	21	36	2	4	6	11	4	12	4	6	4	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Amentia.....	35	18	17	1	2	4	7	5	3	3	4	4	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Dementia.....	361	188	173	16	10	67	37	41	42	19	25	13	19	17	19	11	13	4	8	-	-
Paranoia.....	12	6	6	-	-	-	1	2	2	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	36	18	18	-	1	5	5	7	5	6	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— epileptica.....	20	12	8	2	-	4	3	3	1	1	3	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	22	-	22	-	1	-	7	-	7	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica....	6	3	3	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	16	7	9	2	1	2	3	2	1	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica.....	6	2	4	-	-	-	-	2	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	5	4	1	1	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	40	31	9	1	-	1	-	10	1	11	5	8	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri....	5	4	1	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	34	24	10	6	1	8	1	6	4	2	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Til observation.....	1) 6	6	-	-	-	1) 5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	792	392	400	34	23	110	91	92	99	58	85	54	49	24	30	16	15	4	8	-	-

1) Derav insania generis incertæ 1.

Tabel XII. Alder, i hvilken de første symptomer ytre sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Under 15 aar.		15—20		20—25		25—30		30—35		35—40		40—45		45—50		50—60		60—70		Over 70 aar.		Ukjendt eller uopgit.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Melancholia.....	-	-	3	3	5	6	3	13	4	12	5	7	5	9	2	13	14	13	4	2	1	2	2	3
Mania.....	-	-	2	4	5	5	2	3	3	7	1	6	2	3	-	2	4	-	-	2	-	-	2	4
Amentia.....	-	-	1	2	2	4	2	1	3	3	2	-	2	3	1	2	3	-	-	1	-	-	1	2
Dementia.....	2	1	25	19	36	20	26	17	17	22	13	12	11	9	4	10	10	15	14	16	8	15	22	17
Paranoia.....	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	2	-	1	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	-	1	-	1	5	5	2	-	2	2	2	3	3	3	1	-	-	-	-	1	-	-	3	2
— epileptica.....	5	1	1	2	3	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	3
— hysterica.....	-	-	-	1	-	4	-	8	-	3	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
— hypochondrica.....	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-
— degenerativa.....	-	-	3	1	2	1	-	2	1	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
— neurasthenica.....	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Alcoholismus.....	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	-	-	-	-	-	-	1	-	3	1	9	-	6	4	2	7	1	-	1	-	1	-	3	2
Vitia organica cerebri....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	22	9	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Til observation.....	-	-	1	-	-	-	1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Ialt	29	12	39	34	58	47	37	47	35	54	37	31	30	38	12	29	46	32	18	23	11	17	40	36

1) Insania generis incertæ.

Tabel XIII. Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt indkommet.			Under 1/2 aar.			1/2—1 aar.			1—2 aar.			2 aar og derover.			Ukjendt varighet.		
	Tils.	Derav		Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
		M.	K.															
Gaustad .....	92	40	52	23	10	13	5	1	4	15	6	9	38	15	23	11	8	3
Eg .....	46	22	24	27	7	20	5	4	1	4	3	1	8	7	1	2	1	1
Rotvold .....	73	37	36	39	18	21	2	-	2	8	3	5	17	13	4	7	3	4
Rønvik .....	67	36	31	19	10	9	16	8	8	4	2	2	24	15	9	4	1	3
Dikemark .....	101	57	44	32	21	11	17	6	11	22	11	11	17	9	8	13	10	3
Blakstad .....	6	3	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	4	3	1	-	-	-
Veum .....	49	25	24	20	9	11	9	5	4	-	-	-	19	11	8	1	-	1
Sanderud .....	38	18	20	23	13	10	5	1	4	3	2	1	7	2	5	-	-	-
Prestsæter .....	47	21	26	18	7	11	9	3	6	4	4	-	11	5	6	5	2	3
Bratsbergs .....	25	17	8	7	3	4	6	5	1	-	-	-	11	9	2	1	-	1
Kristiansands .....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Dale .....	50	23	27	18	10	8	4	2	2	6	2	4	22	9	13	-	-	-
Valen .....	24	13	11	9	6	3	2	1	1	3	2	1	9	4	5	1	-	1
Neevengaarden .....	56	31	25	28	17	11	7	3	4	4	3	1	12	5	7	5	3	2
Rosenbergs .....	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl .....	34	15	19	16	7	9	3	2	1	4	1	3	11	5	6	-	-	-
Trondhjems .....	4	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	2	1	-	-	-
Oslo .....	12	-	12	3	-	3	-	-	-	2	-	2	4	-	4	3	-	3
Dedichens .....	49	20	29	28	11	17	10	2	8	5	4	1	4	1	3	2	2	-
Møllendal .....	12	7	5	10	6	4	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Kriminalasylet .....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Ialt <sup>1)</sup> 790	390	400	323	156	167	101	43	58	85	43	42	226	118	108	55	30	25	

<sup>1)</sup> 2 i Opdøl asyl indlagte mandlige observander ikke medtat.

Tabel XIV. Hjemstavn for de for første gang i et norsk asyl indkomne.

Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Kristiania.														Utlandet.	Uopgit. Ukjendt.																				
	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.																						
Gaustad . . . . .	11	16	1	3	21	3	12	8	3	.	.	.	.	.	.	.	.	Sverige 4.	4 (Norge).																	
Æg. . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.																
Rotvold . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.																
Rønvik . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.																
Dikemark . . . . .	70	4	4	2	.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Sverige 2, Dan-	6																	
Blakstad . . . . .	.	5	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	mark 2.	.																	
Veum . . . . .	.	.	32	14	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	Sverige 2, Dan-	.																	
Sanderud . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	35	1	2	.	.	.	.	.	.	.	mark 1.	.																	
Prestsæter . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	40	6	.	.	.	.	.	.	.	Utlandet 1.	.																	
Bratsbergs . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23	2	.	.	.	.	.	.	.	.																	
Kristiansands . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.																	
Dale . . . . .	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30	19	.	.	.	.	.																	
Valen . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23	.	.	.	.																	
Neevengaarden . . . . .	.	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	24	41	9	Irland 1. Negtet	.																	
Rosenbergs . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	rasende at være	.																	
Opdøl . . . . .	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33	englænder.	.																	
Trondhjems . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.																	
Oslo . . . . .	.	4	1	3	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	2	.	.	.	2																	
Dedichens . . . . .	14	4	1	2	7	4	.	1	5	2	.	.	.	.	.	1	1	.	.																	
Møllendal . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.																
Kriminalasylet . . . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	2	1	.	.	.	.	.	Sverige 1.	.																	
Sum	96	29	6	39	22	30	8	13	13	44	1	47	7	28	5	15	5	8	35	22	33	44	12	37	10	23	28	22	31	1	19	4	9	6	25	12
		35		61		38		23		45		54		33		20		23		57				47		51		24		32		23		15		

766 (481 fra bygdene, 285 fra byene).



Tabel xv. Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt.			Ugifte.			Gifte.			I enkestand.			Fraskilte.			Ukjendt.	
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.
Gaustad .....	92	40	52	50	25	25	37	13	24	3	-	3	2	2	-	-	-
Eg .....	46	22	24	29	15	14	15	6	9	1	-	1	1	1	-	-	-
Rotvold .....	73	37	36	39	19	20	30	17	13	3	1	2	1	-	1	-	-
Rønvik .....	67	36	31	35	19	16	25	16	9	7	1	6	-	-	-	-	-
Dikemark .....	101	57	44	72	41	31	22	12	10	4	2	2	1	-	1	2	2
Blakstad .....	6	3	3	3	2	1	2	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Veum .....	49	25	24	25	15	10	17	7	10	7	3	4	-	-	-	-	-
Sanderud .....	38	18	20	22	11	11	14	6	8	2	1	1	-	-	-	-	-
Prestsæter .....	47	21	26	32	13	19	13	7	6	2	1	1	-	-	-	-	-
Bratsbergs .....	25	17	8	17	11	6	8	6	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Kristiansands .....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
Dale .....	50	23	27	31	14	17	17	9	8	2	-	2	-	-	-	-	-
Valen .....	24	13	11	13	7	6	10	6	4	1	-	1	-	-	-	-	-
Neevengaarden .....	56	31	25	29	18	11	20	10	10	5	2	3	2	1	1	-	-
Rosenbergs .....	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl .....	36	17	19	24	14	10	10	3	7	2	-	2	-	-	-	-	-
Trondhjems .....	4	2	2	2	1	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Oslo .....	12	-	12	5	-	5	4	-	4	3	-	3	-	-	-	-	-
Dedichens .....	49	20	29	27	10	17	19	9	10	3	1	2	-	-	-	-	-
Møllendal .....	12	7	5	8	7	1	3	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-
Kriminalasylet .....	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	792	392	400	466	245	221	267	128	139	50	13	37	7	4	3	2	2

Tabel XVI. De opgivne aarsaker til sindssygdом

Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus

Aarsaker.	Alle asylter.			Gau- stad.		Eg.		Rot- vold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.		
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
		M.	K.																	
<b>I. Arvelig anlæg</b>																				
er antat hos .....	198	94	104	13	20	4	9	13	13	10	11	-	-	-	1	6	7	10	10	
<b>II. I eller uten for- bindelse med arve- lig anlæg er opgit følgende andre aarsaker:</b>																				
<i>a. Psykiske aarsaker.</i>																				
Religiøse grublerier, usund religiøs paa- virkning .....	6	3	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	
Sindslidelser (økonomi- ske bekymringer, ulyk- kelige familieforhold, ulykkelig kjærlighet etc.) .....	46	18	28	-	-	-	5	-	1	4	4	-	-	-	-	1	2	3	-	
Sindsindtryk, nervesjok	9	5	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Amerikaophold .....	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Ulykkestilfælde .....	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
<i>b. Legemlig sygdom.</i>																				
Tuberkulose .....	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Syfilis .....	42	29	13	8	2	1	-	-	1	3	2	9	4	-	-	1	-	-	-	
Influenta .....	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	
Pnevmoni .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gigtfeber .....	2	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kusma .....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
«Infektionssygdом» ...	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Anemi .....	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rakit .....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Apoplexi; «hjerneslag»	6	3	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	
Epilepsi .....	13	8	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	
Fald, støt etc. paa hodet; commotio cerebri ...	12	11	1	-	-	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	2	-	
Rygmarvssygdом .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nevrastemi .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Døvstum .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Vitia organica cordis .	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Arteriosklerose .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Nyresygdом .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Ektopia vericæ .....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Genitalblødning (abort?)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	



Tabel XVI

Aarsaker.	Alle asyler.			Gau- stad.		Eg.		Rot- vold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.	
	Ialt.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.																
«Underlivssygdøm» . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulceræ cruris . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Øiensygdøm . . . . .	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trauma . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>c. Intoxikationer.</i>																			
Drik . . . . .	23	21	2	-	-	1	1	3	-	1	-	3	-	1	-	4	-	2	-
<i>d. Fysiologiske ut- viklingsprocesser.</i>																			
Klimakterium . . . . .	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graviditet. Barselseng. Diegiving . . . . .	8	-	8	-	-	-	2	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Alderdom. Senilitet..	43	22	21	-	2	2	-	7	1	2	3	-	1	-	1	4	1	1	-
<i>e. Forskjellige svæk- kende indflydelser.</i>																			
Overanstrengelse (le- gemlig eller aandelig)	12	5	7	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	2	1	-	-
Onani. Masturbation..	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nattevaak. Natarbeide	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation . . . . .	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uordentlig liv . . . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daarlige livsvilkaar . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
<i>f. Andre aarsaker.</i>																			
Imbecillitet . . . . .	8	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Nervøs konstitution. Degeneration . . . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
En eller flere av de oven- staaende aarsaker er opgit for . . . . .																			
Uopgit, eller ingen anamnestiske data av betydning . . . . .	445	223	219	23	28	18	17	20	18	24	22	12	8	2	2	21	17	18	12
Ialt <sup>1)</sup>	790	390	400	40	52	22	24	37	36	36	31	57	44	3	3	25	24	18	20

<sup>1)</sup> 2 observander fra Opdøl ikke medtaget.

(forts.).

Prest-sæter.		Brats-bergs.		Kri-stian-sands.	Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Øpdøl.		Trond-hjems.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.		Kri-minal-asylet.
M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	2	2	2	-	2	1	4	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	22	9	3	2	10	8	9	8	25	21	1	15	17	2	2	12	-	-	-	-	1
4	4	8	3	-	13	19	4	3	6	4	-	-	2	-	-	-	20	29	7	5	1
21	26	17	8	2	23	27	13	11	31	25	1	15	19	2	2	12	20	29	7	5	2

Tabel XVII. Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling.

Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Stand.	Alle asylr.			Gautstad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dikemark.		Blakstad.		Veum.		Sandrud.		Prestsæter.		
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
		M.	K.																			
Akademisk og teknisk stand.....	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arbejderstanden .....	204	135	69	18	12	7	3	14	2	12	6	21	5	3	1	12	10	3	3	7	8	
Bonde-, husmands- og inderstand ..	177	88	89	3	8	2	5	15	7	9	6	-	-	-	-	2	4	10	10	10	17	
Embeds- og bestillingsmandsstand...	17	7	10	2	5	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	
Haandverkerstanden, maskinister, sy-																						
piker etc.....	86	45	41	9	8	2	4	3	4	-	-	12	10	-	-	2	1	1	2	-	-	
Handelsstanden.....	44	25	19	-	-	2	-	1	2	-	1	7	2	-	-	-	-	-	-	1	-	
Lærerstanden .....	12	1	11	-	2	-	-	-	1	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Militærstanden .....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	
Sjømandsstanden, fiskere, loser.....	62	42	20	3	-	8	-	2	2	13	7	1	1	-	-	2	1	-	-	-	-	
Tjenerstanden, sykepleiere.....	95	5	90	-	12	-	8	-	13	-	8	2	14	-	2	-	5	1	4	-	-	
Forskjellige andre stillinger <sup>1)</sup> .....	37	16	21	1	1	-	1	-	1	-	-	8	3	-	-	-	-	2	-	-	-	
Lægds- og fattiglemmer, omstreifere etc	13	6	7	-	-	-	-	1	2	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	
Uten, ukjendt eller uopgit stilling ..	40	19	21	4	3	1	3	-	-	-	-	6	7	-	-	5	2	-	-	-	-	
Sum	792	392	400	40	52	22	24	37	36	36	31	57	44	3	3	25	24	18	20	21	26	

<sup>1)</sup> Derav opgit: 1 kunstner, 1 «rentenist», 1 postførerske, 1 hoteleierske, 8 kontorfolk, 2 underordnede jernbanefolk.

Tabel XVII (forts.).

Stand.	Bratsbergs.		Kristiansands.	Dale.		Valen.		Neeveengården.		Rosenbergs.	Opdøl.		Trondhjem.		Oslo.	Dedichens.		Møllendal.		Kriminalasylet.
	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Akademisk og teknisk stand.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Arbejderstanden .....	11	1	1	5	5	4	1	9	5	1	3	3	1	-	-	-	-	2	3	2
Bonde-, husmands- og inderstand ..	2	2	-	11	4	3	6	4	3	-	7	6	-	2	1	6	8	4	-	-
Embeds- og bestillingsmandsstand...	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-
Haandverkerstanden, maskinister, sykker etc. ....	3	3	-	3	3	3	-	4	2	-	-	1	-	-	2	3	1	-	-	-
Handelsstanden .....	1	-	-	1	3	-	1	5	5	-	-	-	-	-	2	7	3	-	-	-
Lærerstanden .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Sjømandsstanden, fiskere, loser.....	-	-	-	1	-	2	1	4	6	-	5	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Tjenerstanden, sykepleiere.....	-	1	-	-	9	-	2	1	3	-	-	5	-	-	1	-	3	1	-	-
Forskjellige andre stillinger <sup>1)</sup> .....	-	1	1	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	3	9	-	1	-
Lægds- og fattiglemmer, omstreifere etc. ....	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uten, ukjent eller uopgitt stilling ..	-	-	-	-	1	1	-	2	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-
Sum	17	8	2	23	27	13	11	31	25	1	17	19	2	2	12	20	29	7	5	2

<sup>1)</sup> Derav opgitt: 1 jormor, 1 herbergerers enke, 1 fyrbøter, 1 hybud, 1 gartner, 1 kontordame, 1 jormorelev.

Tabel XVIII. Interkurrente sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede tilfælde.			Gaaetad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		M.	K.										
Angina .....	11	7	4	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Apoplexi .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bronkit, bronkopnevmoni ...	22	6	16	-	-	1	2	2	-	-	5	-	-
Combustio .....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio .....	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarré, enterit etc. ....	130	42	88	-	-	2	3	-	-	-	6	6	8
Distorsio pedis .....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dyspepsi .....	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas .....	10	2	8	-	-	1	2	1	1	-	1	-	-
Feber .....	4	2	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— katarralsk .....	23	11	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— gastrisk .....	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatisk .....	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Fraktur <sup>1)</sup> .....	14	10	4	-	-	-	2	1	-	4	-	-	-
Herpes zoster .....	3	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Heteslag .....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdomme <sup>2)</sup> .....	15	5	10	-	2	-	-	1	-	1	1	-	-
Icterus .....	13	5	8	-	-	-	1	2	6	-	-	-	-
Influenta .....	16	7	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katarr .....	6	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolik .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (cancer, sarkom) .....	7	2	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Lumbago .....	4	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luxatio .....	3	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Paralysis facialis .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Perniciøs anæmi .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plevrit, empyem .....	7	3	4	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Pnevmoni .....	11	6	5	-	-	1	-	1	-	-	1	1	1
Purpura .....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Pyogene infektioner (absces, carbunkel, furunkel, lymfangit etc.) .....	69	53	16	4	-	3	1	19	3	-	3	-	-
Rheum. acut. ....	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose .....	51	22	29	-	1	3	7	1	-	6	5	1	2
Tyfoidfeber <sup>3)</sup> .....	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera .....	12	9	3	1	1	-	-	-	-	4	-	-	-
Øiensygdomme <sup>4)</sup> .....	4	3	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
Øresygdomme <sup>5)</sup> .....	4	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Diverse andre sygdomme ....	26	13	13	<sup>6)</sup> 1	<sup>7)</sup> 1	<sup>8)</sup> 2	<sup>9)</sup> 1	-	-	<sup>10)</sup> 3	-	-	<sup>11)</sup> 1
Ialt	505	231	274	9	7	13	20	28	12	23	26	10	13

<sup>1)</sup> Nasi 1, humeri 1, radii 1, ulnæ 1, costæ 2, colli femoris 2, femoris 3, cruris 2, fibulæ 1.  
<sup>4)</sup> Keratit 3, irit 1. <sup>5)</sup> Otitis externa 1, otitis media 2, uopgit 1. <sup>9)</sup> Hernia. <sup>7)</sup> Hematuri. ginit. <sup>11)</sup> Vit. org. cordis. <sup>12)</sup> Balanit, corpus alien. oesophagi, cystit, ischias, tumor gland. genu. <sup>17)</sup> Osteomyelit. <sup>18)</sup> Albuminuri. <sup>19)</sup> Perikardit. <sup>20)</sup> Parametrit, meteorisme, tumor



## paa asylene 1917.

dans les hospices d'aliénés.

Veum.		Sanderud.		Prestsæter.		Bratsbergs.		Kristiansands.	Dale.		Valen.		Neevengaarden.		Opdøl.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	Kv.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	1	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	1	1	4	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
1	1	8	17	3	4	1	4	1	4	21	15	17	2	5	-	1
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	1	2	1	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
-	-	-	-	5	8	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	1	3	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	2	1	1	-	-	3	-	-	-	2	9	3	3	-	4	1
-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
3	6	-	-	-	2	1	-	-	3	-	2	-	-	5	2	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
<sup>12)</sup> 5	<sup>13)</sup> 2	-	<sup>14)</sup> 1	-	-	-	-	<sup>15)</sup> 1	-	<sup>16)</sup> 1	<sup>17)</sup> 1	<sup>18)</sup> 1	<sup>19)</sup> 1	<sup>20)</sup> 3	-	<sup>21)</sup> 1
25	27	12	21	14	23	9	11	2	11	32	39	31	30	34	8	6

<sup>2)</sup> Eksem 1, erytem 7, psoriasis 1, ulcera (cruris) 6. <sup>3)</sup> Paa Trondhjems hospitalstiftelses asyl.  
<sup>8)</sup> Varicellæ, arteriosklerose. <sup>9)</sup> Bursitis præpatellaris. <sup>10)</sup> Skabb, kulosforgiftning, tendovacolli.  
<sup>13)</sup> Hæmorrhoider, gumma (syphilis). <sup>14)</sup> Hæmoptyse. <sup>15)</sup> Ulcus ventriculi. <sup>16)</sup> Hydrops abdominis. <sup>21)</sup> Prolapsus recti.

Tabel XIX. Dødsårsaker hos de paa asylene døde.

Causes des décès indiqués pour les aliénés décédés dans les hospices.

Dødsårsak.	Ialt.	Derav		Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestater.	Bratsbergs.	Kristian- sands.	Dale.	Valen.	Neeven- gaarden.	Rosenbergs.	Opdal.	Trondhjems.	Oslo.	Dedeliens.	Møllendal.	Kriminal- asylet.
		M.	K.																					
Alderdomssvakhet	25	13	12	1	-	4	1	-	-	4	3	-	-	-	5	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Tyfoidfeber	3	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Lungebetændelse	22	9	13	4	1	1	-	4	2	-	-	5	2	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Rosen	3	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Tuberkulose	90	45	45	6	12	8	12	4	3	10	3	2	3	-	4	6	5	7	5	-	-	-	-	-
Syfilis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Anæmi. Pern. anæmi.	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus	8	2	6	3	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Debilias	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Apoplexi	14	4	10	1	-	1	-	2	1	-	1	2	-	-	1	-	1	-	2	-	-	2	-	-
Meningit	4	3	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Paralysis generalis	38	30	8	7	-	4	1	9	-	4	-	1	1	-	1	1	6	-	1	-	-	2	-	-
Insania	18	7	11	1	1	3	-	-	-	2	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	5	-
Epilepsi	7	5	2	-	-	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-
Vit. org. cerebri	4	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia org. cordis	12	4	8	3	-	-	1	2	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-
Arteriosklerose	9	6	3	1	3	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Aneurysma	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis cordis	8	4	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-
Tromboflebit	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronkit. Bronkopneumoni	7	2	5	2	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Enterit. Gastro-enterit	15	8	7	-	-	-	3	-	-	1	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	7	-
Ulcus ventriculi	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Peritonit	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Colit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbus Brighti	3	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Cysto-pyelit	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kræft	12	5	7	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	2	1	1	-	3	-	1	-
Periostit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osteomyelit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Selv mord	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1
Uopgit	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-
Sum	336	171	165	32	19	29	27	26	7	23	13	19	11	2	23	15	20	12	14	11	6	11	15	1

Tabel XIX (forts.).

Dødsårsak.	Alder og køn.																	
	15—20		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		Over 80 aar.		Uopgitt alder.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Alderdomssvakhet .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	7	5	4	5	-	-
Tyfoidfeber .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Lungebetændelse .....	1	1	1	2	1	1	4	4	4	4	1	1	1	1	1	1	-	-
Rosen .....	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Pyæmi .....	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Tuberkulose .....	2	4	18	9	11	19	7	6	4	4	1	3	2	-	-	-	-	
Syfilis .....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Anæmi. Pern. anæmi .....	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus .....	-	-	-	-	1	-	-	-	2	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Debilitas .....	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Apoplexi .....	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	3	3	-	2	-	2	-
Meningit. ....	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis .....	1	-	1	1	11	1	6	3	10	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania .....	-	-	1	2	-	-	-	3	2	2	1	2	-	-	-	-	3	2
Epilepsi .....	-	-	4	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vit. org. cerebri .....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	1	-	-	-	-
Vitia org. cordis .....	-	-	-	-	-	1	2	-	1	3	-	4	1	-	-	-	-	-
Arteriosklerose .....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	1	2	-	2	-	-	-
Aneurysma .....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis cordis .....	-	-	-	-	1	-	1	2	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Tromboflebit. ....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Bronkit. Bronkopneumoni .....	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1
Enterit. Gastro-enterit .....	-	-	-	1	-	1	2	-	-	1	-	1	-	2	-	-	6	1
Ulcus ventriculi .....	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Peritonit. ....	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Colit .....	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbus Brighti. ....	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Cysto-pyelit .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Kræft .....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3	1	1	1	-	-	1	-
Periostit. ....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Osteomyelit .....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Selv mord .....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Uopgitt. ....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3
Sum	4	5	26	16	31	28	21	19	32	33	17	27	16	13	6	11	18	13

Tabel XX. Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene.

Nombres moyen par jour des aliénées occupés au travail dans les diverses hospices.

Asyl.	Til- sammen.	Derav		Utearbeide (gaards-, have-, mark- arbeide etc.).		Arbeide med brændsel.		Husgjerning.		Anm.
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Gaustad .....	117.2	75.7	41.5	7.6	1.3	7.1	-	38.7	18.5	
Eg .....	128.0	72.5	55.5	13.3	4.5	13.6	-	24.7	23.8	
Rotvold .....	141.7	80.3	61.4	38.7	6.1	16.2	-	12.4	20.4	
Rønvik .....	167.0	114.9	52.1	49.4	2.8	11.9	-	20.0	17.6	
Dikemark .....	145.0	82.0	63.0	10.5	-	4.5	-	40.0	25.5	
Blakstad .....	71.7	37.3	34.4	<sup>1)</sup> 21.8	5.6	-	-	12.4	13.8	
Veum .....	101.4	51.3	50.1	13.7	2.9	5.4	-	17.2	14.0	
Sanderud .....	116.9	67.0	49.9	<sup>2)</sup> 17.2	3.3	10.0	-	24.2	21.8	Fjøsstel, sauerøkt, hønsestel.
Prestaæter .....	100.6	55.1	45.5	25.7	2.0	14.9	-	11.4	16.7	
Bratsbergs .....	106.3	57.6	48.7	18.0	1.1	12.2	-	9.6	9.2	
Kristiansands .....	7.2	2.0	5.2	-	-	1.8	-	-	-	Rengjøring.
Dale .....	107.5	58.0	49.5	21.2	0.6	8.0	-	19.2	13.7	
Valen .....	93.6	44.1	49.5	17.7	2.8	4.7	-	14.1	16.4	
Neevengaarden .....	129.9	68.3	61.6	10.8	-	8.0	-	43.7	30.7	
Rosenbergs .....	26.3	26.3	-	5.5	-	2.8	-	15.7	-	
Opdøl .....	60.6	39.6	21.0	<sup>3)</sup> 11.7	1.0	9.9	-	7.6	6.9	
Trondhjem .....	43.7	24.0	19.7	4.0	-	5.2	-	10.0	5.2	
Oslo .....	31.9	-	31.9	-	-	-	-	-	<sup>4)</sup> 12.8	
Møllendal .....	34.0	19.0	15.0	-	-	-	-	16.0	7.0	
Kriminalasylet .....	24.6	24.6	-	-	-	0.7	-	2.0	-	

<sup>1)</sup> Her ogsaa medtat arbeide med brændsel.<sup>2)</sup> « — — pukstenslaaing.<sup>3)</sup> « — — fjøsarbeide.<sup>4)</sup> « — — havearbeide og andet utvendig arbeide.

Tabel XX (forts.).

Asyl.	Haand- verks- arbeide.	Plukking av drev, uld, kluteklipping, mattelægging etc.		Kvindelig haand- arbeide.	Forskjellig andet arbeide.		Anm.
	Md.	Md.	Kv.	K.	Md.	Kv.	
Gaustad .....	7.6	9.2	-	21.7	5.5	-	Kontorarbeide 0.6, konvolutarbeide 4.9.
Eg. ....	5.8	15.0	-	27.2	0.1	-	Kontorarbeide.
Rotvold .....	12.0	-	-	34.9	1.0	-	Do.
Rønvik .....	8.2	8.0	-	31.7	17.4	-	Forsyndlægging, garnbinding og husfid.
Dikemark .....	13.0	6.0	-	35.5	8.0	2.0	
Blakstad .....	1.1	-	-	10.0	2.0	5.0	Arb. i asylets dampkjøkken og bakeri 5.7, fyrbøterarbeide 1.0, kontorarbeide 0.3.
Veum .....	8.2	2.5	3.2	30.0	4.3	-	Tøivæving, broderiarb., konvolutarbeide og fletverksgjerdearbeide.
Sanderud .....	11.3	-	-	23.9	4.3	0.9	
Prestsæter .....	3.1	-	-	26.7	-	-	
Bratsbergs .....	5.5	12.3	6.9	31.5	-	-	
Kristiansands .....	-	-	-	3.0	0.2	2.5	Rengjering.
Dale .....	3.8	-	-	32.7	5.8	2.5	Fyrbøter, kontorarbeide, børstebinding, madrasstopping, halmskoarbeide, pose- laging, vaskeriarbeide, garnbinding.
Valen .....	7.1	0.1	-	30.3	0.4	-	Kontorarbeide.
Neevengaarden .....	4.8	-	-	30.9	1.0	-	Do.
Rosenbergs .....	2.3	-	-	-	-	-	
Opdøl .....	6.1	4.3	-	12.5	-	0.6	Haandverksarbeide 0.3, flatbrødbaking 0.3.
Trondhjems .....	2.2	2.6	0.1	14.4	-	-	
Oslo .....	-	-	5.1	14.0	-	-	
Møllendal .....	-	-	-	-	1.0	10.0	Strikking. Karding og spinning. Sying og lapping.
Kriminalasylet .....	0.2	-	-	-	21.6	-	Posearbeide.

Tabel XXI<sup>1)</sup>. Oversigt over bruk av

Relevé de l'application

Asyl.	Ialt.	Derav		Uro, voldsomhet, ødelæggelseslyst etc.		For at skaffe ro og velvære; lokale forhold; som kur etc.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.
<i>Isolation:</i>							
Gaustad .....	103	44	59	43	59	1	-
Eg. ....	96	45	51	35	42	10	9
Rotvold. ....	58	25	33	16	33	9	-
Rønvik .....	46	19	27	17	26	2	1
Dikemark .....	59	41	18	41	18	-	-
Blakstad .....	6	3	3	2	3	1	-
Veum .....	41	22	19	18	15	4	3
Sanderud .....	27	16	11	16	11	-	-
Prestsæter .....	18	5	13	5	13	-	-
Bratsbergs. ....	46	27	19	27	19	-	-
Kristiansands .....	1	-	1	-	1	-	-
Dale .....	59	28	31	20	29	7	-
Valen .....	45	11	34	11	33	-	1
Neevengaarden .....	42	9	33	9	33	-	-
Rosenbergs .....	21	21	-	21	-	-	-
Opdøl .....	-	-	2	1	2	-	-
Oslo .....	3	-	3	-	3	-	-
Møllendal .....	9	4	5	4	5	-	-
Kriminalasylet .....	<sup>2)</sup> 20	20	-	-	-	-	-

<sup>1)</sup> Ved rundskrivelse fra medicinaldirektøren av 18de december 1905 er det bestemt, at der hvis dør ikke av den syke indenfra kan aapnes. Under «mekaniske tvangsmidler» bør foruten skrænker den sykes bevægelser, f. eks. ankel og albuebind o. lign. <sup>2)</sup> Isolert var til stadighet efter eget ønske paa fællesværrelse; 3 kom leilighetsvis til observation.

## isolation og mekaniske tvangsmidler.

de reclusion.

Legemlig, ikke epidemisk sygdom.		Isolation og mekaniske tvangsmidler er brugt i følgende antal			
		dage.	timer.	timer (dagene regnet til 12 timer).	timer pr. 100 for- pleinings- dage.
M.	K.				
-	-	3 298	-	39 576	31.4
-	-	1 845	90	22 230	20.7
-	-	256	574	3 646	3.4
-	-	279	703	4 051	3.5
-	-	5 430	-	65 160	34.0
-	-	361	-	4 332	8.4
-	1	1 819	1 451	23 279	30.6
-	-	1 134	62	13 670	16.0
-	-	100	103	12 103	16.9
-	-	722	131	8 795	12.4
-	-	30	-	360	3.1
1	2	2 500	609	30 609	40.0
-	-	372	539 <sup>1/2</sup>	5 003 <sup>1/2</sup>	7.0
-	-	169	1 905	3 933	3.5
-	-	317	-	3 804	9.2
-	-	26	3	315	0.7
-	-	2	20	44	0.2
-	-	1 495	-	17 940	56.3
-	-	4 995	-	59 940	497.0

under «isolation» skal opføres ethvert tilfælde, hvor en syg om dagen holdes alene i et værelse, tvangstrøie ogsaa opføres enhver anvendelse af andre indretninger, som hindrer eller ind-  
utenfor luftetiden 8 af sikkerhetskensyn og 9 efter eget ønske; blandt disse kom 4 fra og til

Tabel XXII. Utdrag

Tableau des dépenses

	Gaustad.		Eg.		Røtvold.		Rønvik.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Lønninger .....	72 199	0.57	55 291	0.52	57 711	0.54	57 030	0.49
Kosthold .....	172 369	1.36	114 715	1.07	116 120	1.08	126 040	1.08
Sykes adspredelse; flidsbelønninger etc. ....	3 468	0.03	2 214	0.02	3 483	0.03	2 830	0.02
Vedlikehold av bygningene etc. ....	11 588	0.09	8 941	0.08	10 449	0.10	8 406	0.07
Inventariet .....	14 680	0.12	6 856	0.06	10 560	0.10	9 581	0.08
Lys og brænde .....	96 983	0.77	53 835	0.50	49 153	0.46	96 763	0.83
Medicinske fornødenheter	3 121	0.02	2 679	0.02	3 448	0.03	3 429	0.03
Bøker .....	434	-	302	-	193	-	401	-
Kontorutgifter .....	1 224	0.01	795	0.01	915	0.01	727	0.01
Vask og renhold .....	8 508	0.07	5 278	0.05	6 368	0.06	4 790	0.04
Materialer til arbeidsvirksomheten .....	10 078	0.08	11 187	0.10	17 294	0.16	15 260	0.13
Jordbruk og gartneri etc.	78 262	-	43 950	-	52 125	-	37 056	-
Andre utgifter .....	3 000	-	1 200	-	2 000	-	3 200	-
Tilsammen	475 914	3.77	307 261	2.87	329 819	3.08	365 513	3.13
<i>Indtægter (herunder ikke kurlpenger):</i>								
Ved kostholdet .....	6 975	-	5 106	-	5 349	-	9 167	-
« jordbruk og gartneri etc. ....	83 711	-	53 163	-	61 432	-	60 004	-
« arbeidsvirksomheten.	13 701	-	15 464	-	22 664	-	28 005	-
Andre indtægter .....	<sup>1)</sup> 26 730	-	-	-	188	-	238	-
Tilsammen	131 117	-	73 733	-	80 633	-	97 414	-
De samlede ordinære utgifter efter fradrag av de nævnte indtægter ved driften utgjorde saaledes ca. ....	344 797	2.73	233 528	2.18	240 186	2.24	268 099	2.30
Pr. individ og pr. dag (altsaa pr. forpleiningsdag) kom kostholdet paa ca.		1.06		0.87		0.91		0.91

<sup>1)</sup> Derav 3 000 for Kriminalapatienters forpleining. <sup>2)</sup> Derav 26 136 til klær. <sup>3)</sup> Derav 20 250. <sup>4)</sup> Derav 5 712 til klær og 915 til assurance.



## av regnskapene.

et des recettes.

Dikemark.		Blakstad.		Veum.		Sanderud.		Prestsæter.		Bratsbergs.	
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.*	Ialt.	Pr. ligge-dag.*	Ialt.	Pr. ligge-dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
98 855	0.51	21 511	0.42	32 466	0.43	29 050	0.34	26 655	0.37	35 017	0.49
226 760	1.18	48 037	0.94	61 026	0.80	87 272	1.02	72 850	1.02	87 394	1.23
6 315	0.03	1 321	0.03	1 289	0.02	1 787	0.02	1 891	0.03	1 678	0.02
12 556	0.07	4 737	0.09	3 274	0.04	4 704	0.05	4 536	0.06	19 467	0.27
11 753	0.06	3 155	0.06	3 855	0.05	4 040	0.05	4 501	0.06		
118 452	0.61	17 204	0.33	30 451	0.40	27 984	0.33	23 688	0.33	37 722	0.53
8 972	0.05	479	0.01	1 970	0.03	1 380	0.02	1 095	0.02	1 495	0.02
6 596	0.03	-	-	197	-	97	-	250	-	262	-
1 371	0.01	363	0.01	909	0.01	488	-	866	0.01	693	0.01
14 069	0.07	2 891	0.06	2 006	0.02	3 836	0.04	3 430	0.05	3 975	0.06
-	-	-	-	-	-	2 395	0.03	-	-	376	0.01
67 161	-	33 645	-	13 291	-	22 298	-	31 211	-	25 130	-
<sup>2)</sup> 34 558	-	<sup>3)</sup> 6 586	-	<sup>4)</sup> 7 655	-	9 179	-	12 768	-	6 363	-
607 418	3.16	139 929	2.73	158 389	2.09	194 510	2.27	183 741	2.57	219 581	3.10
-	-	2 046	-	4 383	-	2 644	-	2 398	-	4 025	-
91 967	-	49 787	-	23 680	-	45 256	-	35 211	-	34 928	-
-	-	1 444	-	2 100	-	3 246	-	2 127	-	1 363	-
2 444	-	465	-	768	-	19 351	-	14 619	-	83	-
94 411	-	53 742	-	30 931	-	70 497	-	54 355	-	40 400	-
513 077	2.67	86 187	1.68	127 458	1.68	124 013	1.45	129 386	1.81	179 181	2.53
	1.00		0.80		0.70		0.85		0.85		0.99

4 712 til klær og 623 til skatter etc. Renterne av asyllets anlægskapital, gaard og skog var  
 \* Utregningen er gjort paa asylet.

Tabel XXII

	Kristiansands.		Dale.		Valen.		Neevengaarden.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Lønninger .....	5 010	0.43	34 029	0.44	29 989	0.42	71 209	0.64
Kosthold .....	13 693	1.19	75 088	0.98	79 227	1.10	154 909	1.39
Sykes adspredelse; flids-belønninger etc. ....	-	-	721	0.01	<sup>4)</sup> 927	0.01	2 016	0.02
Vedlikehold av bygningene etc. ....	1 252	0.11	11 812	0.15	8 326	0.10	20 857	0.19
Inventariet .....	<sup>1)</sup> 1 271	0.11						
Lys og brænde .....	4 346	0.38	30 443	0.40	<sup>5)</sup> 1 139	0.02	45 830	0.41
Medicinske fornødenheter	63	-	2 491	0.03	3 134	0.04	4 113	0.04
Bøker .....	-	-	-	-	-	-		
Kontorutgifter .....	-	-	1 357	0.02	980	0.01	1 828	0.02
Vask og renhold .....	266	0.02	2 010	0.03				
Materialer til arbeidsvirksomheten .....	-	-	-	-	14 361	0.20	-	-
Jordbruk og gartneri etc.	-	-	13 348	-	13 683	-	-	-
Andre utgifter .....	1 349	-	<sup>2)</sup> 12 719	-	<sup>6)</sup> 24 604	-	<sup>7)</sup> 29 379	-
Sum	27 250	2.37	184 018	2.40	178 425	2.48	346 554	3.01
<i>Indtægter (herunder ikke kurlpenger):</i>								
Ved kostholdet .....	-	-	5 754	-	6 402	-	-	-
< jordbruk og gartneri etc. ....	-	-	<sup>8)</sup> 20 316	-	16 505	-	-	-
< arbeidsvirksomheten.	-	-	3 750	-	4 661	-	-	-
Andre indtægter .....	-	-	-	-	7 110	-	<sup>9)</sup> 23 683	-
Sum	-	-	29 820	-	34 678	-	23 683	-
De samlede <i>ordinære</i> utgifter etter fradrag av de nævnte indtægter ved driften utgjorde saaledes ca. ....	27 250	2.37	154 198	2.00	143 747	2.00	322 871	2.88
Pr. individ og pr. dag (altsaa pr. forpleiningsdag) kom kostholdet paa ca.		1.19		0.82		0.92		1.12

<sup>1)</sup> Her medtat klær. <sup>2)</sup> Derav til klær 10 441. <sup>3)</sup> Derav skogen 1 000, hesteleie 600, bakeriet og funktionærenes kjøkkener. <sup>4)</sup> Teknisk drift, skogdrift, assurance, hesteleie etc. indtægter var 129 832 eller 2.87 pr. liggedag. <sup>5)</sup> Derav 1 947 til klær, 601 til skatter etc., klær 799, skatter 610. <sup>6)</sup> Derav 1 078 til klær, 1 058 til leiehjælp. <sup>7)</sup> Uopgit.

<sup>8)</sup> Utregningen er gjort paa asylet.

(forts.).

Rosenbergs.		Opdøl.		Trondhjems.		Oslo.		Kriminalasylet.	
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.*	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
18 237	0.44	22 530	0.49	16 488	0.52	14 258	0.56	16 090	1.33
39 111	0.94	49 033	1.08	31 687	1.00	40 101	1.57	14 814	1.23
731	0.02	-	-	204	0.01	84	-	-	-
1 189	0.03	} 3 614	0.08	837	0.03	-	-	1 637	0.14
2 747	0.07			1 868	0.06	3 104	0.12	1 043	0.09
6 596	0.16	22 104	0.49	11 192	0.35	20 121	0.79	5 347	0.45
263	0.01	1 006	0.02	688	0.02	1 032	0.04	-	-
-	-	-	-	35	-	-	-	-	-
480	0.01	-	-	75	-	-	-	-	-
1 543	0.04	1 797	0.04	2 091	0.07	3 524	0.14	1 446	0.12
-	-	-	-	-	-	-	-	3 054	-
-	-	8 727	-	-	-	-	-	-	-
6 288	-	23 721	-	<sup>11)</sup> 2 959	-	<sup>12)</sup> 9 493	-	<sup>13)</sup> 3 983	-
77 185	1.86	<sup>9)</sup> 132 532	2.93	68 124	2.15	91 717	3.60	47 414	3.93
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	14 685	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 287	-	-	-	502	-	864	-	-	-
8 287	-	<sup>10)</sup> 14 685	-	502	-	864	-	<sup>14)</sup> -	-
68 898	1.66	117 847	2.50	67 622	2.14	90 853	3.56	47 414	3.97
	0.80		0.80		-		1.28		0.91

<sup>4)</sup> Flidsbelønninger brukes ikke. <sup>5)</sup> Lys og koks gaar paa «teknisk drift», kul og ved til <sup>7)</sup> Derav 11 200 til klær. <sup>8)</sup> Derav 18 177 for klær. <sup>9)</sup> Samlede utgifter. <sup>10)</sup> De samlede 360 begravellesomkostninger, 53 sengehalm. <sup>11)</sup> Derav til vakhold 2 030, reparasjoner 1 797.

## I. Asylene.

### Belægget, utvidelser, forbedringer m. m.

---

I Rotvold asyl har overfyldingen været værre end nogensinde og krævet stadig opmærksomhet for at utnytte alle anvendelige rum, men allikevel kan det ikke undgaaes, at belægget paa alle avdelinger blir meget større end forsvarlig av hygieniske hensyn. Hvad der i aar særlig har voldt vanskelighet, er at faa utskrevet uhelbredelige pleiepatienter, endog helt rolige og pyntelige, som kun vil volde ringe ulemper utenfor asyl. Bygdeopinionen overfor de syke med opskremthet og frygt for voldshandlinger kan nok spille ind i nogen grad, men man har indtryk av, at hovedgrunden er en anden. Gjennemgaaende er landbefolkningen nu saa økonomisk velstillet, at man lægger liten vekt paa den ubetydelige indtægt, forpleining av sindssyke direkte gir, og ikke føler sig nødsaget til at ta de ulemper, som kan følge dermed. Den ældre lovgivnings forutsætning, at sindssyke skulde forsørges av nærmeste slegt, er man forlængst i utviklingens medfør kommet bort fra. Pligten er nu lagt over paa samfundet i dettes større og mindre kredser, og følgen er, at selv nærmeste slegtninger ingen forpligtelse føler overfor sine sindssyke. Det er ikke sjelden, at forældrene kræver betaling for at ha sindssyke barn hjemme, selv om de kan gjøre nogen nytte for sig. Under disse omstændigheter er det naturlig, at forpleiningsgodtgjørelsen for de gjennom asylet utsatte syke har maattet forhoeies betydelig, hvad vedkommende amter villig er gaat med paa. Men nogen nye forpleiningssteder har ikke været at opdrive, og man har ogsaa tildels maattet ta ind ældre tilfælde, som forpleierne ikke vilde beholde selv for høiere betaling. Det er derfor meget beklagelig, at det har draget ut med aapningen av «Spandet», men selv dette vil vistnok kun bringe forbigaaende lettelse, og heller ikke indredning av Reitgjerdet til en særanstalt vil monne stort, beregnet som den maa være for det hele land. Man bør derfor i tide ta op spørsmålet om utvidelse av Rotvold, saa man ikke her igjen blir overrumplet av utviklingen.

Omindredningen av Bm har været fortsatt, der er indrettet vandkloset og skyllekjøkken, et par sykeværelser er oppusset og har faat linoleumbelæg paa gulvet samt nyt inventar. Da jernsenger ikke med rimelig bekostning kan skaffes, er de gamle træsenger blit oppusset og har faat springfjærmadrasser, som arbeides av patienter. Resultatet har været tilfredsstillende. Ellers er gaardsbrukets bygninger utvidet og nyt drivhus bygget.

Paa Rønvik asyl har overbelægget dette aar været ca. 27 pct. Aarsaken hertil skyldes ikke større krav paa nyoptagelser, men tiltagende vanskelighet med at evakuere asylet for kroniske patienter, hvis tilstand ikke gjør fortsatt asylbehandling paakrævet. Hertil hører først og fremst det store belæg av demente, hvis mere akute sygdomsfase forlængst er avløpet, men desuten en række imbecile idioter og epileptikere. Flere av disse kunde utvilsomt forpleies like saa godt, tildels endog bedre privat eller i andre anstalter, saasom pleie- og gamlehjem. Paa asyl havner disse pleiepatienter nemlig saagodtsom uten undtagelse før eller senere i de lukkede C- og D-avdelinger, som baade med hensyn til sengeplass og forsamlingslokaler er forholdsvis knepent utstyret i forhold til de rolige og aapne avdelinger. Følgen herav er, at mens der i de sidstnevnte for det meste findes ledige plasser, lider de andre under en permanent overfylding, som baade er uheldig i hygienisk henseende og medfører daglige ulemper og farer for de syke. Mandlige patienter har man ikke dette aar kunnet faa overflyttet til Bergensasylet og heller ikke til privat forpleining i Misvær eller andensteds. Kvindelige patienter har det været adskillig lettere at faa anbragt særlig i Steigenkolonierne.

Ved Blakstad asyl har centralavdelingen vedblivende været til stadighet overfyldt; saasom der indtræder rimelige byggeforhold, vil den bli utvidet.

Veum asyl har ingen særlige vanskeligheter hat med levnetsmidler og brændsel. Man hadde itide til rimelige priser sikret sig saa store mængder av cinders og koks, at man efter den langvarige og kolde vinter hadde adskillig i behold. Siden høsten har man dog væsentlig været henvist til ved og torv.

Sanderud asyl har ogsaa dette aar til stadighet hat overbelæg; man har dog i det store og hele tat kunnet skaffe plass til de meldte patienter, og ventetiden har som regel ikke været lang. Asylet maa dog atter utvides, saafremt der skal skaffes plass til alle fylkets sindssyke, som trenger asylbehandling. — Med den betydelige utvidelse siden første byggeperiode og dermed følgende øking av funksjonærer, hvorav etterhvert flere og flere er blit gift, maa der for disse nu næsten sies at være bølignød. Mest følelig er det dog, at der ikke er familiebolig for reservelæge; av den grund har det vist sig ugjærlig at faa læge med familie til at søke stillingen. Det vil derfor bli nødvendig i en nær fremtid at faa bygget flere funksjonærboliger. — Mellem  $\frac{1}{3}$  og  $\frac{1}{4}$  av patienterne har været anbragt i asylets aapne kolonibygninger; erfaringene om dette system er fremdeles de bedste.

Paa forslag av direktøren for Faret asyl har fylkestinget besluttet at nedsette en komité for at undersøke rumforholdene saavel i sykeavdelingerne som i funksjonærboligerne; disse er meget mangelfulde. Planen gaar i sine hovedtræk ut paa at bygge en ny central for de urolige avdelinger, anskaffelse av flere arbeidsrum og bygging av funksjonærboliger. Hertil kom spørsmålet om utvidelse av jordveien ved indkjøp av en større landeiendom, hvortil den ene koloniavdeling er tænkt overflyttet.

Utvidelse av Valen asyl, som blev besluttet paa fylkestinget det foregaaende aar, er der i høi grad trang for; men arbeidet dermed er kun saavidt paabegyndt paa grund av de vanskelige byggeforhold. — I begyndelsen av aaret var det snaut

med vand, hvilket hadde til følge betydelig indskrænking av den elektriske strømmængde til opvarmningen; i 6—7 uker var det derfor temmelig koldt paa avdelingerne; til alt held var veiret paa den tid forholdsvis mildt med megen sol, saa patienterne slap for egentlig at fryse om dagen, og efter indkjøp av ekstra uldtæpper klarte de sig ogsaa forholdsvis bra om nætterne. — Paa grund av en fabrikationsfeil hændte det, at et sikringsskap i kjelderen brændte op; varmen blev hurtig opdaget, skaden straks utbedret og dørene i alle sikringsskapene indvendig klædd med asbestplater. — For at spare paa brændsel blev der til opvarmning av vand anskaffet et elektrisk cirkulationsapparat, som er anbragt paa et varmtvandskar paa loftet; det er paa 500 volt, 10 kw, regulerbart i 3 trin og kostet i fuldt monteret stand kr. 500; med de nuværende priser paa brændsel er det allerede optjent. En elektrisk bakerovn er ogsaa anskaffet; den er levert fra Mjølvas fabrikk i Geiranger, koster opsat kr. 1 500 og bruker 13 kw.; den vil være optjent paa mindre end et aar.

Neevengaarden asyl, som er autoriseret for 322 plasser (126 mænd og 196 kvinder), har dette aar hat et gjennemsnittsbelæg av 308 syke (128 mænd og 180 kvinder), men asyls gammeldagse anordning med de tildels altfor store avdelinger gjør, at dette belæg føles meget trykkende; der blir for stor friktion, uro opelskes formelig, saa man antagelig neppe paa noget andet asyl vil kunne opvise en slik samling av støiende besværlige kvinder som her. Efterhaanden er følgen blit, at man for at skaffe plass har flyttet over til den rolige avdeling (B) patienter, som ikke skulde være der. Denne avdeling har saaledes nærmest fungeret som avdeling for halvuroilige, hvor de jevnlige raptus med støi, skjending etc. har været til stor ulempe for de virkelig rolige. Man har efterhaanden søkt at fjerne de værste ufredselementer, men da der stadig er trangt om plass paa vaktavdelinger og urolige avdelinger, gaar det meget smaat at skape en rolige. Noget bedre er det dog blit, men med den følge, at ikke alle plasser paa B er belagt. — En ulempe er det, at ikke faa senil demente, som tidligere blev forpleiet dels i sine hjem dels paa byens forskjellige pleiehjem, nu paa grund av bolignøden blir sendt hit. Den vaktavdeling man skulde ha for urolige er saaledes halvveis til stadighet optat av gamle pleiepatienter, som ikke trenger asylpleie, men som man ikke kan bli kvit. Dyrtiden og de gode indtægter, bønderne nu har gjør, at der praktisk talt ikke lenger er tale om at faa sindssyke ut i familiepleie med mindre de er sandsete syke, som kan og vil arbeide. Men denslags patienter protesterer i regelen paa det bestemteste mot at komme paa landet. — En slem ulempe ved dette asyl er, at der ved de senere utvidelser kun er skaffet flere sengeplasser, men ikke dagligrum eller arbeidsrum.

Paa mandssiden er forholdene efterhaanden blit bedre. Man har faat nogen av de mere besværlige patienter overflyttet til Rosenbergs asyl, saa forholdene paa de urolige avdelinger (C og D) i det hele har været langt bedre end paa kvindesiden, men saa er disse avdelinger heller ikke blit utvidet som de tilsvarende paa kvindesiden og friktionen derfor mindre. Særlig har D avdelingen med sit rimelige belæg delvis kunnet brukes som en slags vaktavdeling for urolige. — Til gjengjæld har B været temmelig overfyldt, hvad der for nogen del beror paa bolig-

nøden. Man har en del, som godt kunde utskrives, men det er uraad at skaffe dem husrum.

Saalænge spørsmaalet om bygging av nyt asyl er uavgjort<sup>1)</sup> har man ikke villet fremkomme med store forslag til ændringer, saa fælt asylet end er. Der er bevilget til oppussning av rummene, men man har ikke engang kunnet skaffe malere til det ordinære vedlikehold. — Celleavdelingen paa mandssiden, som ligger trykket mellem fjeld og bygninger, saa der kun om morgenen kan komme sol ind, har man dog faat rettet noget paa; likesaa paa isolatene og opvaskrummet for avdelingerne. — Paa loftet er der blit indrettet en række lyse, hyggelige pleier-værelser.

Fra Opdøl anføres, at situationen nu er blit yderst vanskelig baade for læger og publikum, naar en syk trenger behandling paa asylet, da dette er overbelagt og forholdene ikke synes at være bedre andre steder. — At skaffe plass ved at overføre dertil egnede patienter til privatpleie, er omtrent umulig nu, da næsten ingen skjøtter om slik bifortjeneste; i flere tilfælde har ogsaa vedkommendes paarørende anmodet om, at den syke man faa bli i asylet, da de har den tro, at han har det bedre der end hos fremmede.

Ved Dr. D e d i c h e n s privatasyl hadde tallet paa liggedagene indtil aar 1912 været i jevn stigen, men gik i de følgende 3 aar ned. Senere har det atter øket, saa asylet nu stundom har hat vanskelig ved at skaffe den nødvendige plass. — Asylets vandbassæng har i aarenes løp fungeret tilfredsstillende; kun et par ganger har man været nødt til at spare paa vandet. Men efter at Akers kommune har ført en tunnel gjennom fjeldet under bassænget, har man maattet skaffe en reserve-tilknytning til akersvandedningen.

### Sundhetstilstanden.

Paa Eg asyl indtraf et isoleret tilfælde av skarlagensfeber; det var hos en pleierske; hun blev overført til byens epidemilasaret. Sammeds blev 2 andre pleiersker med ansigtsrosen indlagt. — Tuberkulose blev konstateret hos 12 patienter; disse blev avsondret, saa godt det lot sig gjøre.

Paa Rønvik asyl var den almindelige sundhetstilstand i det hele tilfredsstillende. I september optraadte nogen tilfælde av alvorlig enterit paa den halvuroelige vakt-sal paa kvindesiden; av de angrepne 6, som alle var ældre personer, døde 3. For sikkerhets skyld sendtes en blodprøve til det hygieniske institut for at undersøkes paa tyfus; men Widal var negativ.

Ved Valen asyl var sundhetstilstanden mindre god; adskillig diarré, hvorav nogen haardnakkede dysenterilignende tilfælde.

Den endemiske optreden av tyfoidfieber som Neevengaarden asyl i mange aar har været hjemsoekt av, gav sig siste gang tilkjende i januar, idet en kvindelig

<sup>1)</sup> En komité, bestaaende av professor Kolderup, direktøerne Sandberg og Arnesen, var blit nedsat av bystyret for at fremkomme med en utredning; denne gik ut paa, at nybygging burde finde sted, og komitéen foreslog, at der skulde sørges for anskaffelse av tomt og utarbeidelse av planer. Forslaget blev anbefalt av asylets tilsynskomité.

C-patient maatte overføres til epidemilasaret. Tre andre, som ogsaa formodedes smittet, blev efter en tids observation tilbakesendt som ikke lidende av tyfoifeber. Paa samme afdeling døde en paralytica, i hvis galdeblære paa Gades institut blev paavist tyfusbaciller. Hun var vaccineret i 1916, vites ikke at ha hat tyfoid, men hadde «enteritis» i 1915. — Med hensyn til profylakse mot sygdommen henvises til dr. fru Haalands redegjørelse om vaksinationen (Medic. Revue 1917 pag. 128). Det kan i denne forbindelse nævnes, at man ved et par franske asyler, hvor tyfoifeber i aarevis har herjet, har gaat frem paa samme maate med tilfredsstillende resultat. (Annales medico psychologiques 1912 II pag. 447). — Der er blit bevilget det fornødne til indlæg av vandkloset paa de avdelinger, hvor sygdommen har holdt sig i disse aar (C og D paa kvindesiden).

Ved Trondhjems sindssykeasyl optraadte i løbet av høsten 7 tilfælde av typhus abdominalis (6 patienter og 1 pleierske), alle i kvindesidens nedre (urolige) afdeling. De 5 første tilfælde viste sig nogenlunde samtidig i løbet av 1 uke. En ældre epileptika, som i flere aar hadde været skrøpelig, døde; alle de andre blev indlagt paa Trondhjems sykehus; en av dem kunde dog paa grund av uro ikke beholdes der, men blev straks sendt tilbake til asylet, hvor hun blev isoleret og pleiet saa godt, som det under de trange og vanskelige forhold lot sig gjøre; ogsaa hun døde. Hvordan smitten er kommet ind i asylet er ikke bragt paa det rene. Der kjendtes paa den tid kun et par spredte tilfælde av sygdommen i byen, og import av smitte fra landdistriktene kunde heller ikke med rimelighet antages. Smitte ved melk var der ikke grund til at tænke paa, da sygdommen holdt sig til denne ene afdeling, og der blandt meieriets øvrige kunder ikke forekom noget tilfælde av sygdommen. I tidligere aar har tyfus av og til optraadt i asylet, senest for 10 aar siden; av de dengang angrepne patienter var fremdeles 4 i asylet; uttømmelser fra disse blev bakteriologisk undersøkt, men med negativt resultat.

Fra Møllendal anføres, at der heller ikke dette aar har forekommet noget tilfælde av tuberkulose; man tror dette for en stor del skyldes den omstændighet, at patientene til enhver tid efter eget forgojtbefindende kan komme i frisk luft, da dørene fra værelserne til gaardsplads og have staar ulaast paa begge avdelinger. Et enkelt i de sidste aar forekommende tilfælde har saaledes ikke formaadd at inficere andre patienter; de opholder sig jo, naar veiret tillater det, sedvanlig paa gaardspladsen eller i haven fra morgen til aften; mange spiser ogsaa sine maaltider ute.

### Kostholdet.

Paa Rotvold asyl har dyrtiden og rationeringen skaffet vanskeligheter. Nogen nedgang i vekt er der over det hele, hvad der vel skyldes, at de syke ikke som før faar spise alt det, de orker; paa den anden side er nogen regulering visselig sundt, da mange ganske savner «magemaal». Hittil har man dog kunnet tilfredsstille alle rimelige krav; mest klage har der — karakteristisk nok — været over tobaksrationeringen. Kostholdet har maattet omlægges, saa der i større utstrækning anvendes varm aftensmat. Da melkeproduktionen fra asylets fjøs ikke er tilstrækkelig, har man maattet kjøpe meget melk fra fjernere meierier, hvad der medvirker til



at fordyre bespisingen. En utvidelse av den dyrkbare jord vil være meget paakrævet, og forslag derom vil senere fremkomme.

De vanskelige tider har ogsaa været følelige for driften av Sanderud asyl. Rationering av melvarer blev indført i god tid. Heldigvis har asyllets jordbruk rikelig potetavling, som ogsaa brukes for at drøje brødet.

Bespisingen paa Prestsæter har trods den unudgaaelige overskridelse paa dens konto ikke frembudt særlige vanskeligheter. Smørret blev dog mindre smakelig end det før hadde været, men med paalæg av pultost og prim har det glidd godt ned.

Fra Valen anføres, at den paa grund av dyrtiden nødvendige indskrænkning i og delvis omlægning av kostholdet ikke synes at ha hat merkbar indflydelse paa patientenes sundhet eller veldbefindende. Ved de regelmæssige veininger holdt de sykes vekt sig gjennemgaaende uforandret.

---

## II. Patientene.

### Behandling m. m.

---

Ved Rønvik asyl kom paa mandssiden den saakaldte «putecelle» med fullstændig utpolstring baade av gulv og vægger, atter til anvendelse og gjorde god nytte for sig. Den hadde ikke paa flere aar været i bruk i denne egenskap. Forøvrig brukes under akute raseriperioder ved siden av bad hyoscin og paraldehyd.

Ved Dikemark asyl har ikke prolongerte bad eller andre for de syke mattende foranstaltninger, som hyoscin eller morfininjeksjoner, været brukt i aarets løp. Heller ikke sondeernæring, idet man paa anden og lempeligere vis har kunnet overvinde næringsvægring.

Paa Valen har prolongerte bad været brukt under urotilstande, men paa grund av lokale forhold ikke i den utstrækning som ønskes.

Fra Neevengaarden anføres, at naar der i tidligere aar ikke er opført isolation, beror dette paa en misforstaaelse. Overpleierne hadde nemlig trodd, at isolation kun skulde opføres i rapportbøkerne, naar derom blev gitt speciel besked av direktøren. I virkeligheten har der altsaa været isoleret endel, og pleiepersonalet har endog tat sig denne frihet uten at melde fra. — Bruken av tobak er litt efter litt blitt indskrænket; de fleste finder sig i det, naar de hører, at den er saa dyr og vanskelig at faa fat paa.

Fra Dr. Dedichens privatasyl anføres med hensyn til tabel XIX (aarsakerne), at naar man heller ikke dette aar har opført noget tilfælde under denne rubrik, saa er det fordi man i virkeligheten endnu intet sikkert vet om sindssygdømmenes aarsaker, og at alle de, som almindelig oppgis, i det høieste kan faa betydning som utløsende, men ikke i og for sig eller alene kan hitføre sindssygdøm. Dette gjelder saavel fysiologiske tilstande (svangerskap, overgangsaldrene, alderdom) som sygdom (syfilis, alkohol, arteriosklerose etc.).

### Arbeidsvirksomheten.

Ved Eg asyl har resultatet av denne været utilfredsstillende; dette skyldes ikke mangel paa opmuntring og anledning til sysselsættelse, men en uovervindelig arbeidsskyhet hos altfor mange patienter.

Ved Rotvold asyl er mangel paa arbeidsrum meget til hinder for arbeidsvirksomhetens utvikling, men gaardsdriften har bruk for alle ledige hænder, og utearbeidet der utføres nu praktisk talt helt av de syke (med pleiere). Forhaabentlig vil de tekniske autoriteter kunne faa igang bygningen av det nye fyrhus, hvortil bevilgning er git, og hvor der er anordnet arbeidsrum for de syke.

Ved Rønvik asyl har av indearbeide garnbinding og kurvfløtning sysselsat de fleste patienter. Med transport, hugning og sagning av ved har mange syke været beskjeftiget paa grund av, at kul- og koksforbruket næsten helt har været erstattet av vedfyring. I den anledning var der opsat 2 motorkapsager. Om sommeren og utover høsten var asylets maskintorvanlæg i fuld drift; patientene var hele dagen paa torvmyren, hvor de arbeidet med liv og lyst. Kl. 12 fik de kaffe og smørbrød; for at skaffe dem et spise- og hvilerum blev en gammel utlade flyttet til arbeidsstedet og indrettet for øiemedet, idet der blandt andet blev indsat en liten kokeovn. Middag fik de først ved 6-tiden efter hjemkomsten.

Fra Veum meddeles, at vævning synes at være et arbeide, som de syke sætter megen pris paa; og det spiller heller ikke nogen liten økonomisk rolle for asylet, at man selv kan tilvirke de forskjellige slags tøier som trænges. Naar undtages bakerske og maskinist har asylet ingen faste haandverkere, idet alt skomaker-, skrædder- og snekkerarbeide nu utføres av syke, som dels er faglærte fra før, dels oplærte ved asylet. — Til utearbeidet har man anskaffet en stubbetryter; ved hjelp av denne har kolonibestyreren sammen med endel syke i løpet av høsten ryddet flere maal gammelt tætvokset skogland, som til vaaren skal bli potetaker. Ved en brand i ladebygningen på en av nabogaardene blev der fra asylet straks sendt avgaarde de brukbare mandlige syke og endel sykepleiere, alle forsynt med vandbøtter; og ved deres energiske arbeide lykkedes det at redde de nærstaaende vaaningshus og endel mindre uthus, som ellers sikkert vilde ha strøket med.

Paa Sanderud har de syke i stor utstrækning deltatt i alle jordbruksarbeider, og vel 5 maal jord er nydyrket væsentlig ved patienters hjelp. Husflid og haandverksarbeider utføres i ganske stor utstrækning; saaledes drives skomakerverkstedet for tiden udelukkende av patienter.

Paa Prestsæter har de syke hatt rikelig arbeide med vedsagning, da der udelukkende blev brukt ved til fyring; denne har en patient kunnet greie helt; vedlikeholdet av varmen om natten har det mandlige pleiepersonale besørget under vaktskiftet; asken er brukt til lut i vaskeriet. Forøvrig har de syke hatt beskjeftigelse i kjøkken, bakeri og vaskeri, foruten i stall, fjøs og grisehus. Skomakerverkstedet har den hele tid udelukkende været drevet av patienter.

Ved Faret asyl har man oftere savnet hensigtsmessige verkstedslokaler med specialavdelinger under kyndig arbeidsledelse for at kunne skaffe patientene det arbeide, som bedst ligger for deres anlæg og retter sig efter deres tidligere øvelse og

mest mulig ogsaa efter deres ønske. Dette savn agter man ved en eventuel nybygning at faa rettet paa. — 2 à 3 av mandscentralens patienter har været betrodd fyrarbeide, som iaar, da man har levet under ved- og torvfyringens tegn, har været særlig byrdefuldt.

Ved Dale asyl har tallet paa arbeidende syke været mindre dette aar end vanlig; for en væsentlig del skyldes dette, at flere pleiere maatte gjøre militær-tjeneste og man ingen vikarer kunde faa. — Paa grund av brændselsnøden blev der lagt meget an paa arbeidet med ved og torv fra asylets egen skog og myr. Den planlagte opdyrkning av det dyrkbare myrreal blev for det væsentligste fuldført i aarets løp, hvorved 110 maal er lagt til det oprindelige dyrkede felt. Forøvrig blev alt onnearbeide utført av asylets folk og patienter.

Ved Valen asyl har de syke utført meget og godt arbeide; ikke mindst har gaardsbruket hat god hjelp under den forcerete vedhugst. Dog hændte det ofte, at patientene ikke kunde komme paa utearbeide eller paa verkstederne, da pleierposterne i flere maaneder delvis var ubesat.

Paa Neevengaarden staar arbeidsvirksomheten lavt, og fungerer kun med saapas tal som den gjør ved at opføre under hushjelp endel som gir en haandsrækning nu og da, reder sin seng selv og er med at bære et eller andet for personalet etc. — Materialer har desuten været meget vanskelig at opdrive; ordentlige arbeidsrum har man ikke, heller ikke for tiden folk som forstaar sig paa at lede arbeidet. Endvidere har en del gamle patienter den opfatning, at de ikke skal «slave», som det heter. Snedker har man ikke hat det meste av aaret; en gammel patient har fungert som saadan.

Paa Opdøl har det hat sin store økonomiske betydning, at saa mange syke har kunnet beskæftiges med vedhugning, da man størstedelen av aaret kun har brændt ved. Flere hundre favner er blit ophugget. De mest sløve mandspatienter er blit sat til at rive op einer naar veiret er godt; for denne virksomhet er der et rikt felt i asylets umiddelbare nærhet; særlig for de patienter, som er tilbøielig til at rive sit tøj, er dette arbeide en god avledning. Paa kvindesiden har arbeidsvirksomheten været mindre tilfredsstillende. Av blaabær blev der plukket meget; dette arbeide var baade «til hygge og nytte», da her er vanskelig om melk sommer og høst.

I Dr. Dedichens privatasyl blir alslags haandgjerning nyttet saa godt, som det efter belæggets art lar sig gjøre, og hvert aar før jul blir slike arbeider utstillet. Om den sidst avholdte utstilling har kontrolkommissionen anført i protokollen, at den «gav et særdeles godt indtryk av den arbeidsvirksomhet som i aarets løp hadde fundet sted paa asylet». — Som vanlig har alle syke, som kan tænkes at faa nytte av det, faat sig anvist en liten haveflek, som gjødsles av anstalten; men de skal selv bearbeide jorden, saa frøet (som anstalten i regelen skaffer) og luke og passe stykket.

### De sykes opmuntring og adspredelse; gudstjeneste.

Paa Røn vik asyl har det væsentlig været dansemoroer og grammofonkonserter. Et par underholdninger av mere kunstnerisk art blev ogsaa avholdt.

Ogsaa fra Dikemark anføres, at dans og musik har været et led i de sykes

adsprelser; grammofonen har været paa omgang mellem de forskjellige avdelinger. Endvidere har patientene hat spadserturer, roturer, kaffeturer og bærturer i skogen, altsammen begivenheter som de syke har levet paa i længere tid. — Asyls bibliotek paa 1 000 bind har været flittig benyttet. — Gudstjeneste er blit holdt 2 ganger i maaneden.

Ved Blakstad asyl er de sedvanlige fester til høitidene blit avholdt. Det musikkorps fra Kristiania, som forige aar gjestet asylet, har ogsaa dette aar gjen- tagne ganger holdt konserter for patientene. Et kor i Asker har ogsaa glædet de syke med musik og sang. Der blev ogsaa holdt en særdeles vellykket fest i direktørens have. Skogturer i Vardaasen har flere ganger været foretat; asylet har en liten hytte der. Om søndagen gaar de friskeste av patientene til Asker kirke. Paa asylet holder sognepresten gudstjeneste 2 ganger i maaneden.

Paa Veum holdes gudstjeneste hver 4de søndag og hver 1ste høitidsdag. — Til stor glæde for de syke blev der til jul kjøpt et meget godt husorgel til en pris av ca. 400 kr.

Ved Faret asyl hadde man foranstaltet en vellykket utflugt med en for anledningen leiet dampbaat til stoppestedet Valebø i Nordsjø, hvor dagen tilbragtes i det fri; i utflugten deltok desuten saa mange av asyls funktionærer og pleie- personale som for en enkelt dag kunde undværes. — I blaabærtiden blev der fore- tat en skogtur til bærplukning med en utvalgt skare av patienter, som man følte sig tryk for ikke vilde misbruke friheten til længere utflugter paa egen haand.

Dale asyl har av en anonym Stavangermand faat et vakkert husorgel, som er til stor hygge for baade patienter og funktionærer.

Paa Opdøl blev der kjøpt en stor, prægtig pathefon med plater for penger man hadde faat fra Søndmør og Aalesund. En del damer og herrer i Molde har sendt noget over 200 kr. til indkjøp av et lysbilledapparat, som vil bli anskaffet, naar et saadant kan faaes for rimelig pris.

Ved Trondhjems asyl er der ved velvilje fra forskjellige hold flere gan- ger ydet patientene musikalsk underholdning i avdelingerne, og en del av de syke har faat besøke kinematograf- og teaterforestillinger. Som vanlig blev der om sommeren foretat en landtur under forvalterens ledelse.

Paa Møllendal har man foruten de vanlige smaa adsprelser gjort forsøk med at la patientene gaa paa kinomatografforestillinger, selvfølgelig under led- sagelse av pleiere; det har ikke været forbundet med ulømp av nogen art.

### Ulykkestilfælde.

Paa Veum asyl faldt en ung epileptika under et anfald mot den hete varme- radiator og forbrændte det ene øre og nærmeste dele av kindet. — En yngre epileptisk mand faldt under et anfald med bakhodet mot det linoleumdækkede beton- gulv og fik bakefter endel blødning fra venstre øregang og samtidig venstresidig facialisparalyse. Lammelsen svandt dog litt efter litt helt. — En middelaldrende paranoid dement mand, flink skomaker, som under et tidligere uroanfald uten efter- følgende mén hadde slukt endel avklippede staaaltraadbiter for, som han sa, «at lage

typer», fandt under et senere uroanfald paa at svelge en sten. Denne, som var av form og størrelse som en stor paranøt, men heldigvis uten skarpe kanter, blev sittende fast i spiserøret i høide med bifurkaturen og hindret synkning av selv den mindste væskemængde. Da det ikke var tale om at faa stenen op, blev den ved hjælp av en øsofagussonde (knopsonde) trykket ned i ventrikelen og passerte senere uten ulempe hele tarmen. —

Ved Trondhjems asyl begik en ældre kvinde selvmord ved hængning paa privetet. Hun led av melankoli og var blit mottat, fordi man under den herskende asylnød ikke kunde faa plass for hende i noget andet asyl, og uttrykkelig kun som en nødhjelp.

Paa Dr. Dedichens privatasyl hængte en paralytiker sig i sit lommetørklæ paa det eneværelse, han efter eget ønske hadde faat. Pleieren hadde kort forut været inde hos ham og fundet ham som vanlig. Oplivningsforsøk blev straks iverksat og holdt ved med i et par timer, men uten virkning.

### Syke i familiepleie under asylenes tilsyn.

Fra Rønvik asyl meddeles, at direktøren hadde foretat en inspektionsreise til Leiranger og Steigen sammen med embedslægen for dette distrikt for at faa et nærmere kjendskap til forpleiningsstederne og de sykes forhold i disse, og for muligens at faa opprettet nye kolonier. Paa turen blev omtrent halvparten av de syke personlig tilset. Resultatet var meget tilfredsstillende. Paa en enkelt undtagelse nær, hvor forholdene lot endel tilbake at ønske, befandtes alle forpleiningssteder i det hele meget bra. De syke spiste i regelen ved samme bord som husets øvrige medlemmer; og stellet, baade hvad sengklær, gangklær og opholdsrum angik, lot til at være ordentlig og renslig og syntes at staa paa høide med menigmands kaar i Nordland. Inspektionen var selvfølgelig ikke kundgjort paa forhaand. Slike reiser burde foretages oftere, hvert andet aar f. eks.; det var nu flere aar siden nogen av asylets læger hadde været der; forpleierne vilde ved slike besøk komme mere i rapport med asylet, samtidig som de fik anledning til at indhente adskillige nyttige vink med hensyn til behandlingen av de syke. Der har nemlig her efter hvert i disse kolonier dannet sig en viss tradition med hensyn til forpleining av sindssyke, støttet paa den øvelse og erfaring som hele grænder har høstet ved gjennom aarrækker at ha hat befatning dermed. Direktøren anser det av den grund for en likefrem nødvendighet at søke den i Steigen, Misvær og et par andre steder i mindre maalestok etablerte form av sindsykeforpleining opretholdt og om mulig yderligere utviklet. Ordningen har gjennom aarrækker vist sig i alt væsentlig at svare til forventningerne og saaledes bestaa sin prøve som vel egnet til at tjene som et supplement til asylets virksomhet. Denne vilde ellers lide et betydelig avbræk, saa stor som trangen er i dette vidtstrakte optagelsesdistrikt (hele Nord-Norge til og med Namdalen) til at faa alle akute og vanskeligere tilfælde uten ophold ind i asylet. At dette hittil saagodtsom uten undtagelse har kunnet ske, har man i første række de nævnte sindssykekolonier, som omfatter henimot 100 patienter, at takke for.

Fra Sanderud skrives: Det er en vigtig opgave for sindssykevæsenet inden fylket at faa organiseret en mere tilfredsstillende forpleining av de sindssyke som anbringes utenfor asylet. Det blir mere og mere vanskelig at finde skikkede forpleiningssteder, likesom den betaling som kræves stadig er i stigen. Den ordning, som her er paabegyndt med anbringelse av patienter i asylets nærhet og under dettes tilsyn, har store fordele, men paa grund av forskjellige omstændigheter er det vanskelig at finde et tilfredsstillende antal skikkede forpleiningssteder i rimelig avstand fra asylet. Kanske der fremover i en eller anden smaabrukergrænd i en av Hedemarksbygderne kunde faaes istand en ordning efter mønster av Østre Korsberga i Sverige med familiepleie i tilknytning til et fra asylet administreret centralhjem.

Paa Opdøl har man maattet indlægge flere syke, som for fylkets regning hadde været bortsat i privatforpleining omkring Rotvold asyl, da de blev opsagt og ny forpleier ikke var at opdrive. Dyrtiden og rationeringen er for en væsentlig del aarsak i opsigelserne, men forøvrig synes det, som man ikke vil ha sindssyke i forpleining, medmindre de kan være til virkelig hjælp i huset eller paa gaarden.

#### Dødsfald. Sektionsfund.

Paa Veum asyl døde en 30 aar gammel kvinde av akut gastro-enterit; hun led av høigradig idioti og hadde paa grund av sin slukvorrenhet tilbøielighet til diarré. Ved sektionen fandt man foruten de vanlige tegn paa en svær katarralsk gastro-enterit en misdannet uterus med et litet spalteformig cavum uten kommunikation til vagina eller tuber. Menstruation hadde hun selvfølgelig heller aldrig hat.

Blandt de indlagte i Prestsæter asyl var en engelskmand fra interneringsleiren paa Jørstadmoen. Han kom ind i en fuldstændig forvirringstilstand med uro og søvnløshet, som vedblev uforandret og litt efter litt ødela hans kræfter. Da saa hertil støtte en lungebetændelse, hadde han intet at staa imot med og bukket under. Det var tydelig at se, at krigen hadde sat sit stempel paa ham. Ansigtet var stadig præget av stærk rædsel, og naar man kom ind til ham, indtok han straks forsvarsstilling og gjorde sig klar til angrep. Sengklærne var knyttet sammen i en bylt og lagt ved døren, forat han kunde være færdig til flugt naar somhelst. — Av tuberkulose døde 2 kvinder, begge smittet utenfor asylet. Noget nyt tilfælde av denne sygdom er ikke forekommet i asylet siden dets aapning. — En mand døde av paralysis generalis; han hadde tidligere været paa Dikemark asyl og derpaa hjemme i en bedringsperiode. Paa Prestsæter asyl hadde han været ca. 2 aar.

Paa Dale asyl døde av lues cerebri en ca. 60 aar gammel skipper; han hadde i mange aar lidt av paranoid demens. Ved obduktionen fandtes blakning av de tynde hinder baktill; hjernesubstansen hyperæmisk; paa venstre frontallap og venstere cerebellarhemisfære et par gummøse arr; karrene ateromatøse.

Paa Valen asyl døde 4 mænd og 2 kvinder av lungetuberkulose; hos de sidstnævnte, av hvilke den ene ved asylets aapning i 1910 var overflyttet fra Neevengaarden, blev tuberkulose først opdaget ved sektionen. Desuten fandtes

hos en kvinde, som var død av pneumoni, optil nøtstore caverner; hun var ogsaa i 1910 indkommet fra Neevengaarden.

Paa Trondhjems asyl døde en mand i status epilepticus efter at ha ligget et par døgn i omtrent ustanselige kramper.

Paa Dr. Dedichens privatasyll døde bl. a 2 paralytikere. Den ene, henved 30 aar gammel, inficeret for 9 aar siden, blev i juni 1915 sendt paa nøttralitetsvakt. Efter sigende skulde han ikke tidligere ha frembudt tegn paa sindssygdøm, men nu utviklet sig i løpet av nogen uker en paralyse, som saa ut til at faa et meget hastig forløp. I begyndelsen av december hadde han tapt i hvert fald 18 kilo i vøgt — de par sidste maaneder hadde man nemlig ikke kunnet veie ham paa grund av hans uro — saa man ventet daglig, at han skulde dø. Men da begyndte han pludselig at komme sig. Allerede i mars hadde han gjenvundet sin gamle vøgt og mere til. Han klarnet betydelig op, men beholdt dog det meste av sine storhetsideer og var ofte voldsom og urolig. Han var ogsaa urenselig, ofte naken og stundom næringsvægrønde, saa han utover høsten atter hadde mistet 10 kilo. Da kom i november atter et omslag. I løpet av 3 maaneder la han 16½ kilo paa sig, og denne gang ledsagedes den legemlige bedring av en tilsvarende sjælelig. Han blev rolig, klar, medgjørlig og pyntelig, saa han kunde være i den aapne avdeling, hvor han med dygtighet deltok i kortspil, var ute smaaturer og kunde endog avlægge besøk i byen. Det blev derfor bestemt at han skulde faa reise hjem i begyndelsen av april, men i umiddelbar tilslutning til denne bestemmelse blev han først noget opspilt, derefter taus og forstemt, og denne forstemthet utviklet sig til en ren kataton stupor som tiltok og medførte døden 6 uker efter. I disse uker hadde han minket 9 kilo. Sektion negtet.

Den anden paralytiker, litt over 40 aar gammel, var inficeret for 15 aar siden, hadde altid været egen, var meget begavet, men ulike vøgtig, og gjorde engang et meget alvorlig selvmordsforsøk, som var nær ved at lykkes. Et par aar før indlæggelsen meget nevrastenisk, men kom sig efter en liggekur. Ved indlæggelsen efter en forutgaende depression med selvmordstanker opstemt, var Vorherre etc. I de 2 aar han opholdt sig i asylet var sygdomsforløpet yderst svingende mellem forbausende gode og klare perioder og lange tider, da han var i høieste grad urolig, skrek høit dag og nat, eller laa hen i en døs. Han døde av bronkopneumoni.

Hos en mand, som var indlagt for paralyse, støttet forløpet ikke denne diagnose, uagtet der indtraf epileptiforme anfald med vekslende hyppighet og styrke og efterhaanden nogen sløvhøt. Døden indtraadte under sterke krampeanfald. Obduktionen paa det path.-anat. institut viste en let kronisk leptomeningit, fedtdegeneration av lever og hjerte, og kronisk adhæsiv perikardit.

2 kvinder døde av pyæmi som følge av selvmishandling.

#### Utskrevet efter avgit erklæring: Ikke sindssyk.

Ingeniør R. hadde 3 ganger før været indlagt paa Neevengaarden asyl for alkoholpsychoser. Sidste gang utskrevet 17de august 1916. Han flyttet hjem til forældrene, som sat i gode kaar i eget hus. I første etage bodde en gift søn,

som er en daarlig fyr, alkoholist. Mellem den gifte søn og forældrene var der stadig konflikter, bl. a. fordi han aldrig betalte husleie og ikke forsørget sin familie, saa forældrene maatte hjælpe dem. Faderen hadde flere ganger opsagt ham til fraflytning for at faa husfred og slippe for hans brutale optræden. Da broderen saa kom hjem blev forholdet endda værre, — da brødrene aldrig hadde været venner og den gifte broder syntes, at den anden blev favoriseret av forældrene.

Efter utskrivningen fik R. straks post som agent for A. E. G., hvorved han tjente ca. 300 kr. maanedes. I mai 1917 døde faderen.

R. som ikke hadde været avholdsmand efter utskrivningen, begyndte nu at drikke værre, kom mer eller mindre fuld hjem om natten.

Saa kom der klage fra broderen over, at R. hadde truet ham og hans familie paa livet, at han hadde kastet deres barn nedover trappen o. s. v. Broderen meldte ham for politiet som angivelig sindssyk og han blev indlagt her 21de juli 1917.

Da direktøren dagen efter talte med ham, forklarte han sig i en ganske rolig behersket tone klart og greit, paastod at broderen vilde ha ham interneret for at kunde beherske den gamle skrøpelige mor og skaffe sig økonomiske fordele. Hvad han fortalte om tildragelserne i hjemmet, hørtes meget rimelig ut, han gjorde intet forsøk paa at lægge skjul paa, at han drak. Det var ham meget om at gjøre ikke at gaa glip av sin gode stilling, og han var villig til at flytte hjemmefra forat undgaa konflikter, skjøndt det gjorde ham ondt, da han og moderen kom udmerket godt utav det sammen.

Det viste sig av de opplysninger, som fulgte med sindssykeattesten, at vedkommende læge hadde baseret denne paa kjendskap til, at R. tidligere hadde været paa asyl og uten videre hadde gaat ut fra, at de meddelelser broderen hadde git var korrekte, mens han selv ikke hadde iagttat noget abnormt.

Med sit kjendskap til forholdene følte direktøren sig ikke saa viss paa, at broderens meddelelse var korrekt, hvorfor politiet blev anmodet om at opta forhör i sakens anledning. — Resultatet syntes at bestyrke formodningen, og da hverken direktøren eller reservelægen under opholdet merket symptomer paa nogen sindssygdøm hos ham, maatte han utskrives som ikke sindssyk. Saken blev forelagt kontrollkommisionen, som uttalte sig enig i, «at han ikke kan ansees for sindssyk og derfor bør utskrives fra asylet». — Han skulde faa sin post igjen hos A. E. G. paa betingelse av, at han forpliktet sig til at være totalavholdende. Han blev derefter utskrevet den 8de august 1917 og tok bolig paa hotel, men blev snart arresteret, da broderen fastholdt sin klage, og der desuten var indsendt klage fra endel av naboerne over, at han forstyrret naboskapet ved støi.

Til retsforhandlingerne var indkaldt som sakkyndige direktøren, reservelægen og den indlæggende læge. — Under vidneførselen blev broderens klage reduceret til næsten intet; det fremgik tydelig, at broderen hadde systematisk lagt an paa at hidse ham, og at dette av og til lykkedes, saa R. hadde brugt mund og leilighetsvis ogsaa trusler, som han dog aldrig hadde forsøkt at iverksette. Glansnummeret, at R. skulde ha kastet barnet nedover trappen, reducerte sig til, at bestemoderen, da gutten var uskikkelig oppe i hendes kjøkken, hadde tat ham i armen og leiet



ham ut paa gangen, hvor han hylte, saa moderen trodde, at R. hadde været slem mot ham. Et pinlig indtryk gjorde det paa alle, da den gamle mor kom frem og forklarte sig om de sørgelige familieforhold og om den gifte søns brutale og ondskapsfulde fremfærd mot sine foreldre og R. Chefen for A. E. G.s filial gav en meget rosende omtale av R.s forhold, bl. a. hadde han vist initiativ og omtanke til at paapeke forskjellige ændringer, som hadde været firmaet til økonomisk gagn. — Klagen fra naboerne, som man fik indtryk av var istandbragt efter broderens initiativ, blev ogsaa adskillig reduceret. Et par av underskriverne kjendte til intet, hadde skrevet under, fordi de blev bedt om det. Han hadde været nødt til at banke paa, naar han kom hjem, da broderen og hans husstand ikke vilde lukke ham ind, og moderen hørte daarlig; et par ganger hadde han av samme grund maattet banke paa hos naboer for at bli lukket ind og gjennom bakgaarden komme i hus. Han hadde ved disse leiligheter været høflig og bedt om undskyldning uagtet han var synlig beruset. Tildels var han fuld om dagen og kunde da synge og rope ut gjennom vinduet.

Trods disse reduktioner av paastandene blev der dog saapas igjen, at han for at ha forstyrret naboskapet fik en dom paa fængsel, som væsentlig var utsonet med varetægtsarresten. — R.s optræden i retten var beleven, han lot sig ikke bringe i affekt, selv av broderens provocerende uttalelser under vidneavhørelsen, fulgte skarpt med og kom med fornuftige bemerkninger til vidneprovene. — Samtlige tre sakkyndige var enig i, at han maatte ansees som ikke sindssyk.

Da han kom ut holdt han sig ikke alkoholfri. Men rent galt blev det, da han ved moderens skifte — som var forlangt av den gifte søn — fik 6 000 kr. utbetalt paa en gang. Han kom en formiddag op paa kontoret, hadde drukket flere dager og var ikke helt ædru. Han var echaufferet, ængstelig, bad at man maatte hjelpe ham, da han ikke var istand til at motstaa drikketrangen og var ræd for at bli alvorlig syk.

Reservelæge Andresen tok sig av ham og fik ham indlagt paa Haukeland. Senere er han reist til Ørje, men blev arresteret i Kristiania for drukkenskap.

Utsigterne for fremtiden er vel ikke lyse for ham; og kan han ikke slutte med drik, saa ender han vel som sindssyk.

Det vilde utvilsomt været det bedste for ham, om han, istedenfor at bli straffet med nogen faa dager eller komme paa asyl, hadde kunnet bli indsat paa en mere lukket alkoholanstalt end Ørje for lang tid.

### III. Personalet.

Ved Rønvik asyl blev fra det paa forsommeren avsluttede elevkursus uteksaminert 5 mandlige og 4 kvindelige elever. Alle de sidstnevnte tok fast ansættelse som pleiersker, men av pleierne kun 3. Nyt kursus begyndte om høsten med 4 mænd og 5 kvinder. Kursene har været avholdt av reservelægen med direktøren som censor ved eksamen. — Ved sykehuset i Bodø var fremdeles efter tur et par av pleierskerne ansat som elever for at lære almindelig sykepleie. — Et videre skridt paa veien til at erstatte mandlig med kvindelig pleierpersonale paa mands-

siden gjordes i aarets løp, idet en av de pleiersker, som hadde gjennomgaaet kurset i almindelig sykepleie, ansattes i den halvuroelige vaktavdeling. Resultatet av denne nyordning har hittil været det allerbedste.

Ved Dikemark asyl har undervisningen i sindssykepleie været drevet som hittil, og den har været fulgt med stor interesse av det nyansatte pleierpersonale. — For det Røde kors er der anordnet en elevskole, likesom der ogsaa er ansat fær-dige søstre ved de enkelte avdelinger.

Forholdene ved Sanderud asyl har været tilfredsstillende. Der har dog været adskillig avgang til andre anstalter, som har budt høiere løn, hvorfor man for fylkestinget har foreslaaet et nyt lønsregulativ, omtrent i likhet med det, som forrige aar blev vedtat for statsasylene.

Prestsæter asyl har dette aar baade paa mands- og kvindesiden hat utdannede sykepleiersker. Paa vaktalene vil der altid være endel skrøpelige individer, som kræver megen pleie, og da er det en stor betryggelse at vite, at der kan skaffes dem en forsvarlig hjælp. Men da det ikke er mulig at kunne skaffe utdannede sykepleiersker nok, blir der 2 klasser inden pleierpersonalet, og denne omstændighet kan naturligvis ha sine ulemper.

Ved Faret asyl er i aarets løp ansat 3 uteksaminerte pleiersker fra fylkets sykepleierskole. — Ordningen med overpleierske og pleiersker paa mandsavdelingen er fremdeles tilfredsstillende og har staat sin prøve i særlig vanskelige situationer med voldsomme og paagaaende mandlige syke.

Ved Dale asyl blev grundlønnen for mandspleierne øket til kr. 800 og for pleierskerne til 500 pr. aar; alderstillæg for begge kr. 50 efter 1 og 2 og kr. 100 efter 3 aar; men det er fremdeles vanskelig at faa de ledige poster besat, og der henvises ved de regelmæssig tilbakevendende andragender om lønsforhøielse altid til de høiere lønninger ved statens asyler. — Der uteksaminertes 2 pleiersker.

Paa Valen trænges flere boliger for gifte funktionærer; men uagtet det paa grund av denne mangel er vanskelig at beholde pleiere; har man dog ikke fundet det oppørtunt at fremkomme med direkte forslag til bygging under de nuværende dyrtidsforhold. — Reservelægen har holdt et kursus for pleierpersonalet, 2 ganger ukentlig, beregnet paa ca. 40 timer; det har været omfattet med megen interesse.

Da det paa Neevengaarden viste sig uraad at faa norske pleiere, blev der avertert i det svenske pleierforbunds organ «Humanitet» og i et par jydsk amtstidender. Der meldte sig mange, men man holdt sig til folk, som hadde vikarieret paa asyl i ferierne, eller som hadde gjort tjeneste ved militære og andre sykehus. Man har i det hele hat grund til at være vel tilfreds med dem. — Overpleiersken fik av kommunen et stipendium for ved svenske asyler at studere forholdene særlig med hensyn til arbeidsvirksomhet og maaten at behandle kroniske pasienter i det hele. — Eksamen blev holdt i april; 1 mand og 3 kvinder bestod.

Paa Opdøl hadde man tænkt at ansætte 2 pleiersker paa mandssiden, men det blev kun med 1, da det var vanskeligere om kvindelig end mandlig hjælp; med denne pleierske paa vaktavdelingen har det gaat udmerket, uagtet hun ikke tidligere hadde tjenstgjort hverken ved asyl eller almindelig sykehus. Men for arbeidsvirksomhetens skyld er det bedre at ha mænd som pleiere.

---

### Trykt 1918:

- Nr. 121. Veterinærvæsenet og kjøtkontrollen 1916. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 122. Norges kommunale finanser 1914/15. (*Finances des communes.*)
- 123. Civil retspleie 1914 og 1915. (*Justice civile.*)
- 124. Dyrtidens virkninger paa levevilkaarene. 2den del. (*Effets de la cherté des vivres sur les conditions d'existence. 2ième partie.*)
- 125. Industristatistik 1915. (*Statistique industrielle.*)
- 126. De offentlige jernbaner 1916/17. (*Chemins de fer publics.*)
- 127. Norges telegrafvæsen 1916/17. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 128. Forsikringselskaper 1916. (*Sociétés d'assurances.*)
- 129. Skolebarns erhvervsmæssige arbeide. (*Travail salarié parmi les enfants des écoles primaires publiques.*)
- 130. Norges handel 1916. (*Commerce.*)
- 131. Beboelsesstatistik for enkelte norske byer for 1917 (1916). (*Statistique d'habitation pour quelques villes norvégiennes en 1917 (1916).*)
- 132. Ulykkesforsikringen 1915. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 133. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1915. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 134. Fængselsstyrelsens aarbok 1915. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1915.*)
- 135. Norges postvesen 1917. (*Statistique postale.*)
- 136. Folkemængdens bevægelse 1911—1915. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1911 à 1915. II. Résumé.*)
- 137. Fagskolestatistik 1914/15—1916/17. (*Ecoles professionnelles.*)
- 138. Norges bergverksdrift 1916. (*Mines et usines.*)
- 139. Den norske Statskasses finanser 1 juli 1910—30 juni 1915. (*Finances de l'État.*)
- 140. Private aktiebanker 1917. (*Banques privées par actions.*)
- 141. Lønninger og levevilkår i Norge under verdenskrigen. (*Gages et conditions d'existence en Norvège pendant la guerre.*)
- 142. Fiskerforsikringen 1917. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 143. Drukkenskapsforseelser 1916—1917. (*Délits d'ivresse.*)

### Trykt 1919:

- Nr. 144. Skolevæsenets tilstand 1914. (*Instruction publique.*)
- 145. Fattigvæsenet 1915. (*Assistance publique.*)
- 146. Rekrutering 1914. (*Recrutement.*)
- 147. Norges sparebanker 1917. (*Caisses d'épargne.*)
- 148. Veterinærvæsenet og kjøtkontrollen 1917. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 149. Norges skibsfart 1917. (*Navigation.*)
- 150. Stortingsvalget 1918. (*Elections en 1918 pour le «Storting».*)
- 151. De offentlige jernbaner 1917/18. (*Chemins de fer publics.*)
- 152. Ulykkesforsikringen 1916. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 153. Norges postvesen 1918. (*Statistique postale.*)
- 154. Norges handel 1917. (*Commerce.*)
- 155. Norges bergverksdrift 1917. (*Mines et usines.*)
- 156. Forsikringselskaper 1917. (*Sociétés d'assurances.*)
- 157. Lønninger 1919. (*Gages et salaires.*)
- 158. Norges telegrafvæsen 1917/18. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 159. Fængselsstyrelsens aarbok 1916. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1916.*)
- 160. Norges kommunale finanser 1915/16. (*Finances des communes.*)
- 161. Private aktiebanker 1918. (*Banques privées par actions.*)
- 162. Industristatistikk 1916 og 1917. (*Statistique industrielle.*)

Trykt 1920:

- Nr. 163. Folkemængdens bevægelse 1916. (*Mouvement de la population.*)  
— 164. Norges sparebanker 1918. (*Caisses d'épargne.*)  
— 165. Skiftevesenet 1916 og 1917 samt overformynderiene 1916. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)  
— 166. Sinnssykeasylenes virksomhet 1916. (*Hospices d'aliénés.*)  
— 167. Areal- og husdyrtellingen pr. 20 juni 1918. (*Recensement des superficies agricoles et du bétail 1918.*)  
— 168. Rekruttering 1915. (*Recrutement.*)  
— 169. Sjømannsforsikringen 1913—1917. Fiskerforsikringen 1918. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)  
— 170. Jordbruksstillingen 1 januar 1918. Første hefte. Kreaturhold. (*Recensement du 1 janvier 1918. Bétail.*)  
— 171. Forsømte barn 1914 og 1915. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)  
— 172. Norges jernbaner 1918/19. (*Chemins de fer norvégiens.*)  
— 173. Kriminell rettspleie og benådninger 1913 og 1914. (*La justice criminelle: Comptes de travail des tribunaux et les grâces.*)  
— 174. Sykeforsikringen 1916—1918. (*Assurance-maladie.*)  
— 175. Norges skibsfart 1918. (*Navigation.*)  
— 176. Norges handel 1918. (*Commerce.*)  
— 177. Arbeidstiden i anleggs- og byggevirksomheter m. v. (*Durée du travail dans les entreprises de construction et bâtiment, etc.*)  
— 178. Kvinnens nattarbeide. (*Travail de nuit des femmes.*)  
— 179. Ulykkesforsikringen 1917. (*Assurances contre les accidents du travail.*)  
— 180. Norges postvesen 1919. (*Statistique postale.*)  
— 181. Forsikringsselskaper 1918. (*Sociétés d'assurances.*)  
— 182. Norges fiskerier 1916. (*Grandes pêches maritimes.*)  
— 183. Norges fiskerier 1917. (*Grandes pêches maritimes.*)  
— 184. Veterinærvesenet og kjøttkontrollen 1918. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)  
— 185. Sinnssykeasylenes virksomhet 1917. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 39te årgang, 1919. Kristiania 1920. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)  
Meddelelser fra det Statistiske Centralbyrå. Senest utkommet: 37te bind, 1919. Kristiania 1920. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)  
Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1919. Syvende bind. Kristiania 1920. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1919. Septième année.*)  
Norges civile, geistlige og judicielle Inndeling 1ste oktober 1917. Kristiania 1917. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1er octobre 1917.*)  
Fortegnelse over Norges Officielle Statistik m. v. 1828—31 december 1910. Kristiania 1889 og 1913. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)  
Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. (*Résumé rétrospectif 1914.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913 og 1915, er byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være taknemlig for å erholde tilstillet eksemplarer av samme.

21 september 1920.